

داخله نمبر	۴۲۳۴۱
فن نمبر	۱۲ و
کتاب نمبر	۴۲۰ ف

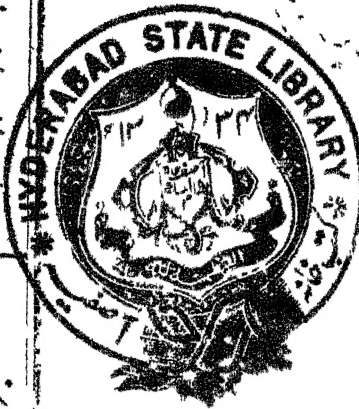

دوسری

۱۲ و

۱۹۱۲۲۲

RECEIVED 1968

ED

۳۸

۱۸۱۲۲۲

دواویں

۸۸۲

فنی

نویسندہ

بسم اللہ الرحمن الرحیم

میش ازین نیست مراتب جدائی باز آ
بہر تسکینم اگر زود بیائی باز آ
کاش آخر قسم روئے نمائی باز آ
مے ندانم زمن آزرده چوائی باز آ
صد شب وعدہ شد و باز نیائی باز آ
تو عبث منتقل از جور و جانی باز آ
ملے اے کامبرہ میرحم کجائی باز آ

آخر اے یار سفر کردہ کجائی باز آ
در فراق تو ز بس مضطرب و بیتابم
جیفت باشد کہ برم حسرت روئے تو بجاک
رفتی آزرده بنوعی کہ نمی آئی باز
انتظار تو قیامت بسر آور دست
باہمہ جور و جفا شوق تو بے پایانت
طرزی از درد و فراق تو بجا نیست شب

ولہ

<p>از قضاے شوم امروز بنا چار جدا من جدا خفت بیک بستر و دلدار جدا شدم از رشک عبث زان مرعیار جدا من جدا مانده بحسرت نگران یار جدا کے گمان بود کہ باشیم بہ یکبار جدا باز مانیم ز اندیشہ اغیار جدا مگر آن وقت کہ از یار شود یار جدا</p>	<p>دل نخواست کہ گاہے شوم از یار جدا رنجشے نے سبے ماند شب وصل ہم گفتم آید پئے دلجو نیم از لطف و نشد حالتے رفت بہنگام حبدائی کہ پیر عمر مانع از اندیشہ ہجران بودیم آہ ازین غصہ کہ خواہیم کہ باہم باشیم طرزی الحق کہ قیامت نرسد پیش از تو</p>
---	--

ولہ

<p>ولے دل راتسلی دا آن برگشتہ دیدنہا دل اما سحر گامان نیا سود از تپیدنہا ز شرم از دستم اندک اندک آن دامن کشیدنہا بجان منت کش قاصد شدم از نار سیدنہا پس نگہ خندہ زیر لب زنانہ زویدہ دیدنہا</p>	<p>بہیم افگندہ درہ دامن از دستم کشیدنہا پریشان خوابے ہشب دیدم و کردم فراموش بہ نرم وصل پنداری کہ جانم میکشید از تن زخوے ناکش اندیشہ نامیداشتم و دل تماشا دشنہ رقت دیدم نہ نادیدنش طرزی</p>
---	--

بادِ عنبر بوسے از لہبِ پریشانِ شما
 ہر زمانِ بیرونِ روم از بزم و باز آیم کہ نیست
 بُردے از خانہ بحیلہ غیر را بیرونِ در
 جانِ نخواہم برداشتِ کام از دربانِ گزشت
 کاش مارا خوانی و از اولِ شب تا سحر
 رنجشِ دیرینہ را ظاہر نیسازمی ہنوز
 میشوی از من جدا از اتفاقاتِ زمان
 ہر کہ مرد از شوقِ رویت زندہ جاوید شد
 قاصدا یارانِ دہلی را مگر گوے زمین
 در بہشتِ لکنؤ دارم دلے چون غمچہ تنگ
 نامہ آرزوہ و غالب ہی آید بین
 از ہوا طرزی فرو دآیند مرغانِ چہن

کامِ جان شیرین ز لعلِ شکر افشانِ شما
 طاقتِ رشکِ رقیب و تابِ ہجرانِ شما
 سوے من باز آمدے نازم با حسانِ شما
 زخمِ کاری خوردہ ام بردلِ زپیکانِ شما
 ابرو بارانِ باشد و باشیم مہمانِ شما
 سخت می ترسم ز رنجشہائے پنهانِ شما
 ہر کجا باشی خدا باشد نگہبانِ شما
 آبِ حیوان جو شد از چاہِ زرخندانِ شما
 مے تنیم چون طائرِ بسملِ ہجرانِ شما
 یاد مے آید ز لیسِ گلگشتِ بہستانِ شما
 مے ندانم چہیت حالِ مصطفیٰ خانِ شما
 چون صفیری بر کشد مرغِ خوش الحانِ شما

ولہ

رہے زنا زو باز نیائی بیابیا	حسان بر لبسم زور و جدائی بیابیا
یہ لفظ در فراق تو دل را قرار نیست	اے باعثِ قرار کجائی بیابیا
تسکین نے شود ز پیام زبانیم	سوزم ز شوقِ کام روائی بیابیا
روزی نشد کہ شاد شویم از وصالِ تو	تا کے بوعده شاد نمائی بیابیا
نزدیک شد کہ در غم بھیر تو جان بہیم	اے دوست دور دور چرائی بیابیا
رحمے بحالِ منتظران اے بہانہ جوے	عمرے گزشت و باز نیائی بیابیا
طریقی ز شوقِ روے تو سوز دہی چو شمع	اے شمعِ دل سوز کجائی بیابیا

ولہ

مگر دریافت از اندازِ معرضِ تمنا را	کہ می بیچید ہر دم در سخنہائے دگر مارا
دل اندر سینہ خون شد از خلافِ وعدہ اش لکیر	ز بہرِ مصلحت از لب ہمید ز دم تقاضا را
نگہ دزدیدنش از من دمِ نظارہ رویش	بصد اندیشہ افگندست جانِ ناشکیبارا
یقینم شد فریبش خوردی و گشتی بکاہم	کہ غیر از دورے غند چومی بنید برہ مارا

<p> بامی که شاید وعده اش گاهے وفا گردد نموده محرمانش ترک آمد شد لبوس من بظاہر گر بغیر آمد شد و گفت و شنید نیست بغیر ایما سے رفتن کرد تا مارا بردیردن خوش آن کز لب کند شکر فشانی در سخن با من گرامیت نظم حافظ شیرازی </p>	<p> خورم عسداً فریب وعده امرو فردا را مگر ترک تعلق شد ز من آن شوخ رعنا را همان سیل تو می یابیم با او بیو فایا را ماندیم و برفت از بزم نا فهمیده ایما را من از تقریب تحمین بوسم آن لعل شکر خارا که در آغوش خود پرورده اعجاز میسحارا </p>
وله	
<p> آزده رفت از بر ما دستان ما گفت از مطائبه زوصال قییب شد ناویده سیر جلوه گاهای بوستان رفت آنکه شور لغت ما بود در چین ناکامیم رسیده بجای که را غنیم بیگانه وار ذکر قییبان باو کنیم </p>	<p> نارفته هیچ گفت و شنود میان ما از سادگی یستین دل بدگان ما بر جسم زده فصل بهار آشیان ما مهر خموشی است کنون بردان ما گر بار قییب نیز شود میهمان ما شاید بدین بهانه شود هم زبان ما </p>

<p>در آرزوے آنکہ بگیرد عنانِ ما طرزی بہم رسید بہار و خزانِ ما</p>	<p>بر خاستیم از سرِ کویں ز سادگی نشگفتہ ریخت غنچہ اسیدِ رازِ شاخ</p>
	<p>ولہ</p>
<p>آغازِ جوانست عروسانِ چمن را بر دوشِ برد باد صبا بوسے سمن را از شوق کشد تنگ در آغوشِ چمن را افتادہ گزرقا فلہ بوسے ختن را وز یادِ برمی صحبتِ یارانِ وطن را گویا کہ ترا دشن شدہ ناسو کہن را تا با کہ بود دروے دل آن عہدہ فن را بر عرشِ رسانیدہ بیانِ تو سخن را</p>	<p>سہنگامِ نشاطِ گل و سرو و سمن را ہست اندمے دوشینہ چنان ہست کہ اعرن بر بوسے گلِ روے شما ابر بہاری از بوسے سر زلفِ تو گوئی بگلستان کے بود گمانم کہ شومی ہمسفرِ غیر باز این نلکہ کیست کہ خون در جگر م کرد بر یک بگمانِ غلط افتادہ بھخل طرزی برمی از حسن بیانِ دل ز نظیر</p>
	<p>ولہ</p>
<p>ہمہ شب باز باند در کاشانہ ما</p>	<p>چشمِ در راہِ تو دارد دلِ دیوانہ ما</p>

<p>چون شوی مست درائی زورخانه ما بے تو چون زہر بود بادہ بہ پیمانہ ما باشد لے کاش بہسا یگیش خانہ ما شاد سازی بہ نگاہے دل دیوانہ ما قدمے رنجہ کنی باز بہ کاشانہ ما زانکہ بدنامی ہم گشتہ زافانہ ما</p>	<p>خرم آن شب کہ خوری بادہ گلگون قہب در فراق تو نماد است سرو برگ نشاط گر نہ بینیم رُخ او سخن او شنویم گر نیائی بر ما غم زدگان کاش ز دور اے ز تو رونق کاشانہ چہ باشد کہ شبے ما زو منفصل و او خجل از ما طہری</p>
	<p>ولہ</p>
<p>کہ باز آمدن او دہد مسترار مرا قیامت کہ داری در انتظار مرا نبود هیچ نصیب ازین بہار مرا چنان شدی کہ نبود می بھر یار مرا بصد فریب کنی باز امید وار مرا کنند دریدن پیراہن آشکار مرا</p>	<p>چنان ز رفت قرار از وداع یار مرا بیا کہ بے تو شب وعدہ زندہ در گور نگہ نہ کردہ رسید آفت قران از پے چہ روے داد کہ میو جہی درین دوسہ روز فغان ازین کہ شناسی چو ناامیدی من زدست بازی پنهان لبہوس با تو</p>

<p>زہر آنکہ شوم غافل از وصالِ قیب ہزار محسل طے گشت و منزل مقصود دگر ہواے غریبی ست در سرم طرزی</p>	<p>یو عہدہ داشتہ در بند انتظار مرا نشان ندا دیکے رہبر از ہزار مرا مگر ہواے وطن نیست سازگار مرا</p>
<p>ولہ</p>	
<p>شوق کسے کشیدہ دگر کو بکو مرا از بکہ دل شکستہ ام از ہر ادایہ او نمودہ روے پردہ دلِ ناشکیب من رستم کہ بس کنم ز وصالش بگفتگوی نئے اختیار وقت و داعش گرستم گویم بغیر بہر تو افسون بر کوئم یارِ موافقے بدیارے نیانستم جاخم بلب برآمد و بر نیامدہ برداشتم ازین چمنِ دل فریب دل</p>	<p>بر خاک ریخت آخر کار آبرو مرا باشد گمان رنجش آن تند خو مرا فریاد ازان دے کہ شود رو برو مرا شوقے دگر نرود ازان گفتگو مرا چندان کہ گشت گریہ گرہ در گلو مرا شاید بدین بہانہ رساند باو مرا عمرے گزشت در سہر این جستجو مرا یک آرزوے تیر ضد آرزو مرا وز دل نمیدود ہوس رنگ بو مرا</p>

چین جبینش بست ره گفت گویا

طری شدم مجلس او بهر عرض شوق

وله

شهر به شهر شد فناء ما

اگر چه آمد نهان بجانه ما

لذت صحبت شبانه ما

تا قیامت زول نخواهد رفت

از بنگه ما می عاشقانه ما

فاش شد راز عشق ما آخر

از پی ذکر او بهانه ما

شکوه او بهر کس دیهجر

که بر در بخش از میان ما

غمگاری بر در گار کجا

شکر آبیت در میان ما

اگر بظا هر چه شکو و شریم

پرسد از دیگران فسانه ما

تا ز بد گویم شود خوشدل

که غلط کرده راه حانه ما

تا ره خانه که در نظر است

تا نیا بد کس نشانه ما

پس غلط نینیم در ره او

بچمن بود آشیانه ما

یاد دقتی که پیش ازین طری

وله

رفت از اندازہ پروں در غم دل زاری ما	یار باید کہ درین وقت کند یاری ما
ما و کنج قفس و یاد گلستان بہیات	کس چہ دارد خبر از در گرفتاری ما
یار ما ہر کہ شد از غیب ز یانیش رسید	دشمن خویش بود ہر کہ کند یاری ما
دست بر نبض نہاد اشک فرور نخت طلیب	نیست جز مرگ دگر چارہ بیماری ما
باشی البتہ پشیمان ز جفا کاری خویش	گر دہد با تو کسے شرح وفاداری ما
بوفای تو کہ مانیر بدین خوش باشیم	باشی اسے دوست اگر خوش ز دل تباری ما
طرزی از دیدہ زبس در غم او خون باریم	عالی عنرقہ بخونست ز خونباری ما

ولہ

دل بخون مے تپد از شوخی جانانہ ما	خود سخن میکند و نشنود افسانہ ما
اتفاقے عجیے از کشش شوق افتاد	کہ ندانستہ بکوی شدہ ہم خانہ ما
گفتش از پئے تکمین و ہمگیت بنا	ہم برین گونه بود عادت طفلانہ ما
وعدہ کرد و نشستم براہش از شوق	آمد از راہ دگر باز شد از خانہ ما
شدم آزر وہ دل از خویش پس از حرف نہ	کہ دل آزر وہ ز حرم شدہ جانانہ ما

آہ ازین غم کہ گر امروز شود عیش نصیب	خون شود از غم فدا دل دیوانہ نما
داری آزدگی نے سبب از ما طری	کہ نیائی بعلط نیز بکا شانہ نما

ولہ

ز رشک غیر چو آزرده دید یار مرا	بصلح مصلحتی ساخت شر مسار مرا
خوش آن زمان کہ ہم آغوش من شود و ز شوق	دھم فشار من اور او فشار مرا
اگر ز پہلوے من یکدے جدا باشی	تپد چو طائر بسمل دلِ فگار مرا
بر بگزار حزن ازان ایستاده آن نخلم	کہ در بہار فرو ز نخت برگ و بار مرا
ہزار جاے فزون دام حیلہ گترم	ولے بدست نیفتا دیک شکار مرا
بوعداے دروغم دہد فریب و خوشم	کہ غم زد دل رود از شعل انتظار مرا
من از کجا و پیمائش کجا کجا این بخت	بحرمت قاصد او نیست اعتبار مرا
ترا چہ کا ز حال خراب کس طری	خداے را کہ بدین حال و آزار مرا

ولہ

یک روز نیاید کہ بر آید ہوسِ ما	یک بختہ نہا شد کہ نسوزد نفسِ ما
--------------------------------	---------------------------------

دیدیم بصدیاس دران کوی وگزشتیم	خون ریخت ز حسرت نگہہ باز پسِ ما
با اینہم بیتابی دل ضبط نمائیم	مشکل کہ بیاید بزبان ملتسِ ما
ترسیم کہ از واقعہ شب شدہ آگاہ	آید چو بکارے درے ہم عسِ ما
دو شینہ کشیدیم جگر سوز صغیرے	گرد آمدہ مرغانِ چین بر قفسِ ما
ما خود زرہ راست بے دور فتادیم	از راہ برو قافلہ بانگ جریںِ ما
طرزی کنم اسباب سفر سازینِ شہر	چون نیست دینِ شہر کسے ہمنفسِ ما

ولہ

اے سخن گلوے از گلبرگ خندانِ شما	بوسے جان آید ز زلفِ عنبر افشانِ شما
تودہ تودہ مشک ریز و از صبا در شہر و کوہ	گر ہفتانہ صبا زلفِ پریشانِ شما
باز ہچون طفل نا فہمی بھی بازی خوم	گر چہ صدرہ خورہ ام بازی زچانِ شما
اندرون خانہ میباشی و از نا بودنت	میدہ ہر دم فریب تازہ دربانِ شما
دائیم و از گفتگو مائے دروغت خوش شوم	تا چہ افسون میدہد لبہائے خندانِ شما
مے برم حسرت کہ روزے بر نیامد کلام	حاصلِ من نیست جز حسرت بدورانِ شما

دوش و خلوت گرد سے بدامانِ زدرقیب	دل گواہی میدہ از چاک دامانِ شما
ہیچ نافر بہم گفت و شنودی قہت	طرح ہجر افگندہ رنج شہائے پنهانِ شما
خبر و بیانِ دوش کے گفتند و بر بہم	طرزی دلدادہ آن ماست یا آنِ شما

ولہ

اے بہشتی گلشنی بزمِ از گلِ روئے شما	عسبر افشانِ بر مشامِ حور گیسوئے شما
منع لب از گفتگو خوب است لیکن خوبت	بار قیامِ گوشتِ چشمِ سخن گوئے شما
قاصدم گوید سخن بیگانہ وار از عمر و زید	تا پیامِ من نہ فہم کس بہ پہلوئے شما
خوشدم گزنگری سوئے من از شرم و حیا	تا بحکمِ دل بہ ہنیم سیر در روئے شما
یاد بادت آن زمان کہ خانہ بردر میر وے	چون شدے آوازِ پایم در سر کوئے شما
ہر تدر نزد یک باشم دور تر خواہم شدن	بسکہ ے دارم دے ناز کتر از خوئے شما
در گمانِ افسم کہ شاید موردِ لطفِ شماست	اگر کہے از اتفاق آید ہی سوئے شما
در فراقِ دوست روزے بہند طرزی کن	بو کہ آید باز آبِ رفتہ در جوئے شما

ولہ

دارم زخوے تو بوسال اضطرابہا	خون وصال رنجی از اجتنابہا
بے جنبشی بے بہ نگہ ہائے آشنا	خوش و مسیانہ رفت سوال و جوابہا
گویا شکایت زرقیبان شنیدہ	آید ز لطفہائے تو بوسے عتابہا
شاید کہ بیم وعدہ خلافت از کسے	دارمی ز حیلہ بسکہ بر فتن شتابہا
مشتاق وصل را بنود صبر جز بصل	خود را دہیم چند تسلی ز خوابہا
چون نیست جرأت کہ کنم منع لاجرم	بینم تر البغیر و خورم پیچ و تابہا
طرزی ز دوست شکوہ عبت میکنی کہ خود	محروم ماندہ ز وصال از حجابہا

ولہ

در رشک غیر کردہ زلس امتحان مرا	داند بخویشتن بہتین بدگان مرا
امروز حیلہ کردہ پے رخصت قریب	امشب گز خانہ کند میہمان مرا
در بزم غیر شرم بیکسو نہادہ	اے کان شرم از تو نہو داین گمان مرا
دل رفت سوے دلبر و دلبر سوے غیر	نے دل بدست آمد نے دستان مرا
سوگند میخوری کہ نیا منہم بغیر	گو باش بچنین گزند شک دران مرا

<p>یک دم درین معامله غافل بدان مرا مگر نگذر و شکایت تو بر زبان مرا شناختند قدر بهند و شان مرا</p>	<p>از فزه فزه حال تو ام میرسد خبر برگزگان مبر که ز تو بدگان نیم طرزی روم مگر که بشیر از و اصحاب</p>
وله	
<p>هر کجاست شدم او همسفری بود مرا آنچه پیش آمده پیش نظری بود مرا بهر از و مسل تو ام اینقدری بود مرا ز آنچه گفستی بحر لینان خبری بود مرا گر چه در مرحله ما همسفری بود مرا</p>	<p>دائماً از حیل به راهی گزری بود مرا ترک یاری زاد اے تو همی دانستم روے ننموده ز پیش نظر من رفتی رستم آزرده دل از بزم تو ناگفت سخن بهچنان ماند حجاب بسفر هم طرزی</p>
وله	
<p>نمی وعده کنی بهانه مارا بیگانه کنی یگانه مارا مرغان چمن ترانه مارا</p>	<p>نشوده ز ما فسانه مارا از یک نگه رقابت انگیز بر لبوے تو در چمن سر آیند</p>

افسانہ دل فریب شوق	بر لب شکستہ فسانہ ہمارا
زان نرگس نیم خواب مخمور	در بستہ شراب حسانہ ہمارا
نادادہ بمانشانِ خود ساخت	نگِ رجِ مانِ شانہ ہمارا
طرزی ز قضا سیر گشتم	ناچیدہ ز دام دانہ ہمارا

ولہ

بے تکلف بر قیابان نظرے بود ترا	در کاشانہ سررنگزے بود ترا
بفر رفتی و می میرم ازین غم کہ قیاب	بے رضائے تو چراہم سفرے بود ترا
بمیرم ہست کہ دوشینہ بتغیر لباس	بسر کوے حرلیان گزے بود ترا
روش در بزم نکروی نگہے سوے کسے	آفرین بر تو کہ شرم اینقدرے بود ترا
غیر اگر مرد کم از مردہ نباشم من ہم	کہ چرا در غم او چشم ترے بود ترا
ما بر فستیم و ہمہ درد سیر تو بردیم	اے کہ از بودن مادر دسرے بود ترا
طرزی از محفل اورفتی و آسودہ شدی	گوئی از واقف شب خبرے بود ترا

ولہ

خانہ در کوئے رقیب آفتاد یارِ خویش را	موقتیم از شک جانِ بقرارِ خویش را
خود شکا بدیگران بنیم شکارِ خویش را	اگر اندازی چمن نبود و لے از اتفاق
من ندیدم یک نظر باغ و بهارِ خویش را	ما قره بر ہم ز دم فصل خزان از پے سید
همچنان با خود دل امیدوارِ خویش را	ہر سحر امید و آیم در ان کوئے و ہرم
رفتم و آتش ز دم شہر و دیارِ خویش را	و غم ہجرتو بر من تنگست شہر و دیار
نشکم ز ہزار عباد استوارِ خویش را	از طریق بیوفائی گشتی عہدِ خویش
راز دابر او نسایم راز دارِ خویش را	تا شود معلوم من میل دلش با دیگران
ہم دم اغیار بنیم دوستدارِ خویش را	حاصلم از دوستی این بود طرزی عاقبت

ولہ

میدہد سرور ہونا خواندہ مکتوب مرا	التفاتے ہیج با من نیست محبوب مرا
بر سر حرف آورد آن یارِ محبوب مرا	جان لب از شوق دوار و بردمان مہرِ کت
بیش ازین یار سے صبر نیست ایوب مرا	با جفا کے چنین تاکے کسے ماند صبور
بوسے پیران ز مصر آید یعقوب مرا	مدتِ محرومی دیدار از حدِ سیرود

جرأت وصلش نباشد طبع محبوب مرا	طرزی اشب یار تنہا آمد اما از حجاب
وله	وله
<p>منت کشیم طالع بیدار خویش را مرہون منتیم خریدار خویش را آزاد کرد مرغ گرفتار خویش را نشناخت قدر یار وفادار خویش را پیل دمان نہادہ برو بار خویش را یارب کجا بریم دل زار خویش را شستم باب دفتر اشعار خویش را</p>	<p>ہنخوابہ یافتیم سحر یار خویش را باصد ہزار عیب پسندید یک ہنر صیاد آن زمان کہ فرو بہخت بال پر کیبار سوسے ما بعلط ملتفت نشد آن مور ناتوان وضعیم کہ از قضا ہر نو گلے کہ بنگرد از شوق او پید طرزی درین زمانہ ز قحط سخن شناس</p>
وله	وله
<p>تا دیر سیان من اورفت سخنہا گفتا چو وزد باد بہاری بچنہا گفتا چہ کنم میروہ از یاد سخنہا</p>	<p>امروز گزستم سر را ہش تن تنہا گفتم ز تو ام کے شگفتہ غچہ امید گفتم کہ شب وعدہ جرادیر بانی</p>

گفت که بود عادت من اینهمه فتنها گفت که شنیدم بسفر شد تن تنها	گفتم که روی از بر من زود شب وصل گفتم که ز طرزی خبری داشته باشی
وله	
هر زمان بے سبب رنج و طال است ترا نگه بیش نباشد چه خیال است ترا صلح کردی دهمان جنگ جال است ترا حاصل آیا چه ازین فکر محال است ترا هیچ تاثیرے ازین سحر حلال است ترا	با من آزدوگی روز وصال است ترا اگر آزرده دلم قیمت آزرده دلی آخر این خمی چه خوشت که اول شدگان نیست ممکن که خیال تو رود از خج غزل حالی طرزی است همه سحر حلال
وله	
رود تا از بر من زود آید اول شبها شناسد هر چه باشد در دلم از جنبش لبها رود در یک زمان از حیل چون طفلان ز کتبا که یادش میخلد اندر دلم چون نیش عمر بها	فغان که حیلش تا آخر شب میکشم تنها گلک نارفته بر لب شدل از لطف دروغم کرد با نسون آورم در خانه گر آن آهوی دشی بیادش شب به شب می بچم در خاک خون طرزی

	وله	
<p>فصل گل دور از گلستانیم ما دوستان لطف زبانی میکنند قیمت مایک فریب دعو نامه خوانیم و نیباییم سیر در سفر از یاد یا در وطن زانچه رفت امشب نباشی منفل هر چه خواهد طرزی از ما آن کنیم</p>	<p>ببل محوم بستانیم ما انچه درد لہاست میدانیم ما کو خریدارے کہ از انیم ما صدر ہش از شوق میخوانیم ما از سزہ خون دل افشانیم ما پردہ پوشش راز پنهانیم ما تا چہ افسون کردہ حیرانیم ما</p>	
	وله	
<p>باشم از دور می دیدار تو بیتاب امشب گاہ بردر روم و گاہ بکا شانہ درون حرف مطلب بزبان آمد و آزرده شد نیم شب رفت و خوشم زیکہ چو اینک آئی</p>	<p>بنخیال تو مرا سے بفرخواب امشب کس سبادا چو من سوختہ بیتاب امشب ورنہ بسیار سخن رفتہ زہر باب امشب تا دم صبح بمانم تو ہم خواب امشب</p>	

<p>بکجائی کہ نیائی بر احباب مشب مے خراشد جگرم طعنه اصحاب مشب مگر از سینه کشم آه جگر تاب مشب</p>	<p>چشم در راه تو احباب همه میدارند سهل باشد که در آغوش رقیبان باشد طاقت ضبط نماندست زوردم طرزی</p>
وله	
<p>منے تو در دیده من خواب حرامست مشب گر نیائی ب سرم کار تمامست مشب اضطراب و لم افزون زی پیامست مشب هم سخن با درگان بر لب بامست مشب باز بیتابی ازان طرز کلامست مشب باعث ناخوشی یار کدامست مشب گر چه در محفل ادب خصیت عامست مشب</p>	<p>ز اشتیاق تو نظر بر در و بامست مشب در فراق تو ام از جان رمتے بیش نماند قاصدش بهر تسلی بن آورد پیام آنکه روزے به اشارت دل مارا نفریفت بودم آسوده دل از کشمکش لطف و عتاب با همه و نجوشی از من شده ناخوش ناگاه نتوانم که رسم تاسه کویش طرزی</p>
وله	
<p>من ز قاصد منتقل قاصد ز من اندر حجاب</p>	<p>نامم قاصد لبویش بر دو آید بے جواب</p>

آری مضطرب نگہ مے کردم از دیدار او	یافتند اما حریفان را ز دل از اضطراب
اضطراب میفرائی درد لم شبهای وصل	دیر مے آئی و در رفتن همیداری شتاب
آرزو دارم که مآغوش من آئی شب	وز لب لعل تو گیرم بوسه های بحساب
آخراے بید در حے بمن هجران نصیب	تا کجا ماند که از درد هجران در غدا
اے که گفتی رفته بودم دوش دیزم ز	گر چه دانستم که استنهر است خردم پیچ و تاب
طرزی اشب یار در آغوش و ساقی مهر با	اینکه مے بینم به بیداریت یارب یا بخواب

وله

محل عشرت و لب برب جامست اشب	نگه شوق بران ماه تمامست اشب
ساقی بزم کریم و صنم دیر رحیم	هر چه جز باد کهنه نوش حرمت اشب
لب جوے وے گلرنگ و بت خالیه بے	لله الحمد که اقبال بکامست اشب
هر چه ز اسباب طرب باید و نشاید وجود	مجلس خاص باین تمامست اشب
وست و گردن مرغ بر رخ و لب برب دوست	تا سحر شادی و محل از شر تمامست اشب
لذت هم سخنی یافتند باب طرزی	نئے غم نامه و نئے فکر پیامست اشب

ولہ		
<p>امشب آن نوباوہ باغ شباب روئے او سویم نگاہش بر زمین صد سوالم بر لب ولیکن نبود کردمش عرض تمنائے رستوق از دم سروے بگاہ اختلاط بیج ناگفته سخن از مهر کین از خیالِ رنجش بجای او</p>	<p>بود با من در مقام اجتناب اوز من در شرم و من زود در حجاب جز خموشی یک سوالم را جواب رفت صدره بر سر ناز و عتاب آتش زود در دل پرا اضطراب از ملالت اول شب شد خواب ماند طرزی تا سحر و زنج و تاب</p>	
ولہ		
<p>دیدم سو رقیب چو میل دل صیب بردی گسان ترک تعلق ز رنجش آئی وے چنانکہ برد چشم بردت باز اینچہ شیوہ بود ز شوخی کہ ناگهان</p>	<p>آیختم بصلحت چند باریب خرسند ساختی باد اہلے و لغریب گویا کنی ستاب بر فتن سحر قریب در خاک و خون قہید دل و جان نہایکب</p>	

گویم بیار رازِ دلِ خویش سرسبز	حال مرض نہان نتوان دہشت از طیب
خضر گرہ فرست خدا یا بسوے من	سرگشته ام بواجی حواری من غریب
کردم ہزار سعی دیکے کارگر نہ شد	طرزی ز وصل یار نباشد مر نصیب

ولہ

خلوت وصل دواوزن بحجاب	ور بگویم ہمیرود بعتاب
بیہو خواہم نے بردش بہا	کاش با من شوی شبے ہنجواب
یا منتم کر پئے فریب منت	کہ کندنے محل بغیر عتاب
عمر با حلقہ بردش بزدیم	نشیدیم بانگ فتح الباب
قطع اسید کردم از ساحل	کشتی من فتادہ در غرقاب
صبح پیری دمیدان بر خیز	اے بچشت ہنوز خواب تاب
طرزی امشب اگر روی بردوت	خانہ خالی و پاسبان در خواب

ولہ

سر وصل کہ میدارد تراز در اضطراب امشب	کہ میداری دے نقشستہ در فتن تاب امشب
--------------------------------------	-------------------------------------

نہ زین جانب شکایت رفت و فریاد از انجا	کہ درت ماند باقی در دل ہم بچساب مشب
چہ دہستم کہ سوزم در فراتش همچان ورنہ	یقینم بود باشم از وصالش کامیاب مشب
ولم از بدگمانی سخت مے سوزد بحال ام	حر لغان ہوشیار اندوشت شراب مشب
چو پیش از وعدہ امروز آمدی و باز پس رفتی	نخواہی آمدن اے مایہ ناز و عتاب مشب
بہانہ میکنی وقت وفائے وعدہ با قاصد	اگر باشی در آغوش رقیبان مت خواب مشب
ز شوق وصل او همچون سپید برتر آتش	ولم بتیاب و از شرمست باسن در حجاب مشب
نمیدانم در آغوش کہ تسکین بخش بیتابست	قیامت میرود بر دل ز جوش اضطراب مشب
چو شد در خواب نازان فتنہ آفاق و خلوت	زر ویش چید طرزی بوسہاے بیجا مشب

ولہ

افروہ رنجھے ہم دکار ازان گزشت	کہ سہو نام صلح لہ ازان بر زبان گزشت
دیگر چہ چشم دارم ازان شوخ کینہ جو	در حال مرگ نیز ز من سرگران گزشت
رفت از دلم شکایت صد سالہ ناخوشی	یک لحظہ سوئے من چو تبسم کنان آیش
شوخی کہ گفت شب ہمہ شب در بر قریب	پر سد دم سحر کہ شب تو چسان از شب

با محرمان دوست بهنگام گفتگو	بے اختیار شکوہ او بر زبان گزشت
افسردہ خاطر م که ندانم شگفتگی	صدر و بہار آمد و صدر و خزلان گزشت
حاصل گشتہ برگ گلے زین چین ہنوز	عمر ہمہ بشوق گل و ارغوان گزشت
لغفم بحال طرزی مسکین ترحمے	گفتا کہ چارہ نیست چو تیر از کمان گزشت

ولہ

کجا شدی کہ دل از صدمہ غمت خوشت	غم فراق تو از شرح و لبسط افزوست
رسید نامہ دول را در اضطراب انداخت	راضطراب ندانم دران چہ مضمونست
شدم بران درو تغییر کردہ در آواز	بگفت یار تو امشب ز خانہ بیرونست
بماندہ ایم زیاران ہم سفر تنہا	دل از جدائی یاران ہم سفر خوشت
شکایتے ز کسے نیست در جہان مارا	شکایتے اگر ہم ز بخت و اثر و نست
حسد انکدہ کہ قطع اسید ماگردد	ز بسکہ بے سبب یاس ہر دم افزوست
رسید قطرہ فشان ابر آذنی بچین	بنوش بادہ کہ امشب شب ہمایونست
بادہ لوحی طرزی دلم ہمیسوزد	دروغ راست بنائی شنید و ممنونست

وله

باشد آرام دل از یار دله یار کجاست

خبرم نیست که آن دلبر عیار کجاست

خنده آن لب شیرین شکر بار کجاست

مے ندانم که شکیبِ دلم این بار کجاست

باز گویم که چو او نیر و ناز دار کجاست

که ز بیتابی شو قم سرگفتار کجاست

شکو با هست و لے زهره اظهار کجاست

پرسم از بهر فریبِ دگران یار کجاست

که شب وعده شد و وعده دیدار کجاست

در بود نیر دران بزم مر بار کجاست

از غنیم دوریم آرام دل زار کجاست

هر کس بهر تلی خبرے مے آرد

کام جان تلخ شد از گریه تلخی که مرست

بار بار فتنی و میداشت دلم تا شکیب

چاره جز ترک ملاقات نه بینم جفاش

قاصد از یار همی آید اشارت بنما

زانچه کردی بمن از ناخوشی و دل شکنی

یار باز آمد و از هر که ز پیشم گزد

از تو گر شکوه کنم عذر چه خواهی کردن

بزم او خالی ز اغیار نباشد طریزی

وله

ترک آمد شد او باز نمیدانم چیست

باز آزدنش از نار نمیدانم چیست

خانہ محاکاتِ مایروز بر کر و بر رفت	یارب این خانه بر انداز نمیدانم چیست
پدے لطف و عنایت بدے ناز و عتاب	خوے آن عربده پرواز نمیدانم چیست
حاش الله که ترکِ تو در آید بخيال	این خیال اسے بت طناز نمیدانم چیست
آنکه خوش بود ز من نیز مرا خوش میداشت	کرده آزدگی آعن از نمیدانم چیست
دوش آوازے از انخانه شنیدیم که هنوز	نرو دلدت آواز نمیدانم چیست
نیم شب رفتند حرفیان در خواب	خانه اش راست درے باز نمیدانم چیست
چون مرادید شب دوش بننگام طلب	کرده تغیر آواز نمیدانم چیست
داری از صدق بدل شکر و فائش طرزی	برزبان شکوه او باز نمیدانم چیست

وله

ناکرده خبر آن بت رعنا بسفر رفت	گویا ز من آزرده که ناکرده خبر رفت
چون صورت دیوار ز خویشم خبر نیست	زان لحظه که آن صورت زیبا ز نظر رفت
رفتیم که بگیرم سر را همش تن تنها	همراه رقیبان شد و از راه دگر رفت
تا از بریم آن شمع بر دل رفت سحرگاه	چون شمع سحرگاه مراد و دزد سر رفت

<p>انداخت نگاہے کہ زد دل تا بگریخت اوحیلہ برانگختہ و جائے دگر رفت کے فشد گہر ماند اگر آب گہر رفت</p>	<p>فریاد از ان نرگس مستانه کہ از ناز رفتیم بجائے کہ همان وعدہ گہش بود بدنامی طرزی سبب خواری او شد</p>
ولہ	
<p>یاس اگر اینست امید وصال یار نیست بیش ازین از اضطرابم فرصت گفتار نیست دیدہ بر بندد کہ پندارم مگر بیدار نیست نست روزے کز فراقِ او دلم افکار نیست ہر انا الحق گو درین میدان سزاوار نیست چشم من شبہا مگر بر روزنِ دیوار نیست ہر چہ جز اینست در عالم مراد رکارت نیست شورِ مرغانِ چمن را گرمی بازار نیست</p>	<p>در جدائی جز غم حرام کسے غنوار نیست قاصد اشتاب و زود از حیلہ اش ہمہ بیا از سبے الزام بیتابی ز شوخی در ہم باز وصلِ او خدا داند نصیبم کسے شود نستے میباید و صدق دل و نجت قبول اسے کہ منکر میشومی از صحبتِ زندانِ شہر بادہ گلگون و گلر وے و صحن گلشنے باجمہ افسردگی آمد چو طرزی در لوا</p>
ولہ	

ز فرقت تو چه گویم چه در دل افتادست	دلم بشوق تو چون مرغ لبسل افتادست
اگر چه در دلِ بهم شوق گفتگوست مے	میان من و او شرم حائل افتادست
نه تاب رشکِ رقیبم نه صبر از رخ دوست	کجا روم چه کنم سخت مشکل افتادست
طلب کند همه کس را چه یا بمش تنها	نه بدگمانیش آیا چه در دل افتادست
به بے وفائی او اعتماد مدام	زلطف ساخته اش غیر غافل افتادست
زمان زمان کنی از یار منع من طرزی	گمان برم که دلت نیز مائل افتادست

وله

دوش آن پرپوش آمد و شوقم فزودرفت	یعنی بن باز و دید و تبسم نمود و رفت
دل سرد گشته بود از ان شوخ بی وفا	باز از نگاه گرم محبت فزودرفت
بر باد داد لذت عیشم ز ناخوشی	ناداده کام نیم شبی در کشودرفت
گفتم که آمد از در من از برای صلح	صد حیل بهر قطع تعلق نمود و رفت
ماندم در انتظار همه شب لبشوق وصل	آمد صبح و یکد و سخن کرد و زد و رفت
خون شد دلم ز رشک که دیدی سوز	او هم سو تو دید و اشارت نمود و رفت

<p>در گوش غیر گفت و ہم ازوے شنود و رفت کز راه دور آمد و لختے غنود و رفت</p>	<p>اے کاش نشوم ز زبان کس انچه یار طرزی چو هر یم درین منزل فنا</p>
وله	
<p>ز شوق جان بلب و جرات تقاضا نیست درون خانه و گویا ندش که اینجاست گمان مبر که چون طوطی شکر خانیست خجل مباش که میدانم از تو ایما نیست که خشکین بن از شکوای بی نیست بنا ز گفت که امشب محل اینها نیست که بانس ز تکبر سر مدار نیست</p>	<p>بو عده های دروغش دلم شکیا نیست ز دور پیک مرا بیند و رود بشتاب هزار مرغ خوش الحان درین چمن بستند اگر رقیب سخنهای تلخ گفت بن کشید کار بجای ز رخسار بیاش بگفتش که بیا یم و شب نشین بشیم بچشم یار چنان خوار گشته ام طرزی</p>
وله	
<p>آه ازان بخله که از پیش نظر خواهی رفت از برم امشب اگر جائی دگر خواهی رفت</p>	<p>من شنیدم که تو فردا بسفر خواهی رفت اے ز تو زندگیم زنده نیایی بازم</p>

تکیہ بر عہدِ وفایت چہ کند کس لے شمع	گزر فتی شب ازین بزم سحر خواہی رفت
ہمرو تو قدمے چند نرفتم بوداع	کس چہ دانست کہ ناکرودہ خبر خواہی رفت
ہر دم از خانہ زخم مضطر بانہ بردر	بامیدے کہ سہراہ گذر خواہی رفت
گرم ناساختہ جار بجئے آواز کنی	از پئے دنجوشی غیر مگر خواہی رفت
باز رفتار تو انداز گل افشانی کرد	باز در خرمن گل تا بکمر خواہی رفت
خوے او نازک و طبع تو غیور افتادست	طری از قریبتش آزرده مگر خواہی رفت

ولہ

بہ خانہ اشیم آن شوخ بیو فاختست	ولیکن از رہ شوخی زن جد فاختست
میم بجام عس یار و شہر یار حیم	صنم بکام دل و فتنہ بر فاختست
شبے چین بدعا از خدا ہم بخواہند	کہ آشنا بہستان آشنا فاختست
لشوق وصل شیم بگزر دہ پیخوابی	ندانم آن صنم بے وفا کجا فاختست
نہر برید بیاران ہمسفر ازین	کہ تن ز ریج سفر کو فتنہ است و فاختست
چہ در خون غریبان بکیس و کورا	بکشورے کہ در خون بادشا فاختست

بکام دل نرسیم ز وصلِ او طرزی	اگر چه در برم آن شمع بارِ حافتست
وله	
گر ز ما آزرده دل آن بیوفائے رفت رفت حسرتی در دل گراز بوس و کنارش ماندانده در برِ ما آمدی امشب و لے از بزمِ غیر اینقدر ہم بس که میدار و چشم من لحاظ دائم از شرم و حیالیش بر زمین بودی نگاه دوستان از صد مہ سحران تنگ آمد دلم سوے طرزی گرفت آنمہ سوز ایدل و شیک	ورز نجش مائے بیجا مجائے رفت رفت ورغے از نا حصول مدعائے رفت رفت منفعل از مباحثی گز خطائے رفت رفت گر شب و دشین بہان ازین بجا رفت رفت ز اختلاطِ غیرش از شرم و حیا رفت رفت بر زبان گر شکوہ آن بیوفائے رفت رفت آشنائے گریب و آشنائے رفت رفت
وله	
بفرت تو شب من بآہ وزاری رفت بیاد داد مرا اگر یہاے روز و دلاخ شب فراق تنگیب از دل و قرار از جان	در انتظارِ تو روزم بہ بقراری رفت چنین کہ قطرہ فشان ابرو بہاری رفت زبانگِ نالہ مرغان مرغزاری رفت

زطائر ان نوازن نوا نے خیزد	مگر حلقہ شان طائر شکاری رفت
مگر کہ داشت سر بستجوی غیر کوے	مرا بدید و ز پیشتم بشیر ساری رفت
چہ سوداگر بدم واپسین پیام	تمام عمر برندی و بادہ خواری رفت
کشت و کار ندیدیم یک زمان طرزی	ہزار سال قرون در امیدواری رفت

ولہ

دوش کز صحن چمن آن گل خندان میتر	بر فلک نالہ مرغان گلستان میتر
اشک در دیدہ بھی آمد دبیر و فرو	گریہ آلود تر از ابر بہار ان میتر
در دش بود کہ حرف نے زند اما ر حجاب	حرف بر لب گرہ و سر بگیان میتر
حسرت گفت و شنیدش بدل یاران نام	بیچ ناگفتہ دل آزدہ زیاران میتر
کردہ کارے غضب آلود نگاہش طرزی	کہ برفت از نظر و بر اثرش جان میتر

ولہ

باز در بیم و امید دل شیدائے ہست	باز سویم نگہ پیوسہ فرمائے ہست
گر ادا فہم نگاہ ہے بمن از لطف کنی	نگہہ شوق مرا عرض تنائے ہست

نہ تو این انجن افتاد ز خوبی آری	خوبی انجمن از انجمن آرائی بہت
سے ساز خدا کیا کہ بہم آسینیم	در میان من و اور بخش بچائی بہت
آہ از طنز حریفان کہ بہر سوز من	اشب اندر سر آن کوے چہ غوغائی بہت
روے پچید ز من از خوشی چشمت	کر پئے بوسہ مرا غم قضاائی بہت
تو ز کوتہ نظری حسن چہ راہی	چشم صاحب نظران بر چہ راہی بہت
باہمہ قرب نیم مطمئن ازوے طرزی	سخت بد خوے و شہکارہ و خود راہی بہت

ولہ

اے صبا خیمہ گہان میر عیار کجاست	آن میر تو سفر ہیرہ اختیار کجاست
شکوہ ام بود از ان غمرہ خونخوار و کنون	حسرت ہم بہت کہ آن غمرہ خونخوار کجاست
میل طبعش بر قیاسان دل آزار فتا	سر دلمہ رمی یاران وفادار کجاست
تلخی غم نرو زینہہ شیرین سخنی	شکرین بوسہ آن لعل شکر بار کجاست
ہر زمان منتظر آمدن او باشم	مے نیاید بر ہم آن شمع دل آزار کجاست
خوش دیارے کہ درو یار وفادار بود	بد یارے کہ نغمہ بار ز دار کجاست

<p>اثرے نیست ازان راهِ نوردانِ وفا غم ز حد میگذرد بر دل طرزی ز فراق</p>	<p>یارب آن قافله و قافله سالار کجاست ہائے آن ہنفسِ سہمِ غم خوار کجاست</p>
ولہ	
<p>لے نسیم سحر آن نو گلِ خندان چوست سبب شادی جانہائے غم آلود کجاست آنکہ پروردہ در آغوشِ چمن رضوانش یارب آن یوسف کنعان وفا در صحر آنکہ آراگہش حجلہ گل بود سباغ کس ندانست کہ اندر غم آن یار عزیز</p>	<p>غیرتِ تازہ جو امان بہار ان چوست مایہِ راحتِ دلہائے پریشان چوست آن گلِ تازہ و آن سروِ خرامان چوست از دل آزاری و بیہریِ اخوان چوست این زمان در سفر کوہ و بیابان چوست طرزی غمزدہ در کلبہِ اخوان چوست</p>
ولہ	
<p>شہر پر شورش و پرخروش و غوغا ہے غیر گوید سخنِ تلخ و بسویت نگرہ از حجابم نبود زہرہ اظہار ارند</p>	<p>مگر این فتنہ ازان نرگسِ شہلائے ہے دانم این جرأتِ بیجاشِ بایا ہے ہر سرِ موئے مرا عرضِ تنائے سہلائے</p>

<p>باورم نیست کہ ز نہار بر آید کام قطع امید ز وصل تو نہایم من بعد از سر ذوق سراید غزل طرزی را</p>	<p>کہ مرا کار بجیت گر خود رائے بہت بسکہ ہر روز ترا وعدہ فدا ہے بہت ہر کجا در چنے مرغ خوش آوائے بہت</p>
<p>ولہ</p>	
<p>دوش از حرف مذاق آمیز رنجیدن نہاشت چون در آغوشش گرفتہ تنگ تابگذار مش باز رنجید از من و خوش آمد از کوئے او آدم در برم و دیدم التفاتش باریب از صفائے دل نبود و امر و نارنجیدنش باد آن شبہا کہ باماز اول شب تاسحر بے سبب در ہنخن میرنجید از طرزی کنون</p>	<p>خندہ اش می آمد و از شرم خندیدن نہاشت از رہ شوخی بھی نالید و نالیدن نہاشت تا بداند غیر کز من دوست رنجیدن نہاشت رفتہ از غیرت کہ چشم طاقت دیدن نہاشت در دل او بود لیکن وجہ رنجیدن نہاشت بخیلے خفت و چشم از خواب مالیدن نہاشت آنکہ گاہ از شکوہ بیجاں رنجیدن نہاشت</p>
<p>ولہ</p>	
<p>آخراے دوست ازین شہر کجا خواہی رفت</p>	<p>بسفر از برا حباب چرا خواہی رفت</p>

سہر زمان حسیلہ آرزوہ دلی میجوی	حیف باشد کہ دل آرزوہ را خواہی رفت
آمدی دیر و بزودی سر رفتن داری	خیرم نہست کہ ایدوست کجا خواہی رفت
کے گمان بود کہ در بزم کہر عام رقیب	یہ حجاب نہ باین شرم و حیا خواہی رفت
بسکہ بدنامی از انکو می سفر کن طرزی	شاید از خاطر ارباب جفا خواہی رفت

ولہ

بسیا کہ دل بوصال تو آرزو مند است	غم فراق تو بنیاد عمر بر کند است
بز بہر خند و دہد عشوہ و زسادہ دلی	گمان برم کہ بہن دوست و شرک خند است
نہیستوان سخن گفت در شمال و	جز این قدر کہ با خیار زود پیوند است
بگفتہ اند ہر انچہ از زبان من مردم	نگفتہ ام بخدا می علیم سو گند است
اگر بود عہد فریبی و گر بخش نگہی	ز لطفہاے تو طرزی ہیچ خرسند است

ولہ

شکوہ دوست سرودیم عبت	دشمن خویش نمودیم عبت
ہمہ شب رنجش بیجائی ماند	صبح دم صلح نمودیم عبت

خواب بود آنهمه عالم گویی	بشب وصل غنودیم عبث
بداغیار گفتیم باو	رنج بر رنج فرو دیم عبث
قطع امید شد از مضمونش	نامه یار کشتودیم عبث
دوش نشودنی چند ز غیر	بیج ناگفته شنودیم عبث
انچه کشتیم درودیم همان	سعی بی صرغه نمودیم عبث
طرزی از یار بریدیم آخر	سخن غیر شنودیم عبث

وله

منه تو از بیتابی جان النیاث	النیاث از درد هجران النیاث
از نگهب دزدیدنت گشتم نخل	نخستم را نیست پایان النیاث
اضطرابم از وصال افزون شود	در دم اندازید ز درمان النیاث
دیدمش به خواب بادشمن بخواب	زینچنین خواب پریشان النیاث
دارم از سوز سراق دستان	آتش در سینه پنهان النیاث
گر بیند از ی بحال مانظر	هست حال ما پریشان النیاث

<p>ہر یکے زین دوستان پیوفا کاشکے جان دادے پیش از مرض تا با و افتادہ طر ز می کارِ ما</p>	<p>گشتہ با ما دشمن جان الغیاث مے کشم ناز طبیبان الغیاث نیست کارِ ما بسا مان الغیاث</p>
ولہ	
<p>بزم خاص ست وے شرم و حیار اچہ علاج گل بیاغ آمد و بزمِ طب آراستہ اند شادی وصل ز اندازہ فزون بایستی از جفا سے تو دل از مہر پر دختی بکجا بودہ امروز کہ دیر آمدہ ہیچ ناگفتہ سخن نے سببی رنجیدی وعدہ او ز وفاداشت طرادی طر می</p>	<p>خانہ خالیست مگر وسوسہ ہارا چہ علاج نالہ بلببل آشفۃ نوار اچہ علاج لیکن این رنجش بیجا و شمار اچہ علاج شوخی آن نگہ مہر فزار اچہ علاج گر بجائے نشدی وسوسہ ہارا چہ علاج ہیچ نا کردہ گنہ قہر خدا ر اچہ علاج بشب وعدہ بیابستہ خوار اچہ علاج</p>
ولہ	
<p>شوخی کہ داشت عہدہ با ما ز نام صلح</p>	<p>آخر دست او کشیدیم جام صلح</p>

قاصد ز بهر صلح فرستاد سوئے تن	آنکوز قاصد نم نشیدی پیام صلح
مائل به صلح بود دل شریکین او	لیکن ز روی شرم نمیرد نام صلح
خوش نیست صبح عید چو رخسار بودیم	خوشتتر نماید از سحر عید شام صلح
شکر حسد که ختم سخن شد بصلح هم	بیتاب بودم از سخن ناتمام صلح
با غیر اگر بصدق تر نیست رو دل	عهدیست استوار مرا بر دوام صلح
طریزی . بچهر تم که چه تدبیر کار بود	کان آهوی رسیده کشیدی بدام صلح

وله

یارے رنج از فسانه صلح	گوش میدزد و از ترانه صلح
گر کند در بخشش بغیر آعنان	باز جوید بهی بهانه صلح
سخن صلح می کند لیکن	می نیایم از نشان صلح
ناخوشی نیز لذت دارد	خوش بود عیش جاودانه صلح
فکر تعمیر نیز کن بارے	اے که کردی خرابانه صلح
توبه کردم ز جنگجویهها	سر نهادم بر آستانه صلح

گاہ رنجش چه شکوه زو طری	رنجش داشت در زمانه صلح
وله	
بگذشت عمر ما ہمہ در آندوے صلح ہرگز اسید نیست کہ صلحی کند ما خوش آنکہ وقت خواستن بسوے در صلح دانم کہ رنجش تو نہایت پذیر نیست شادم کہ طرح رنجش انداختی بن بیہودہ چند حیلہ شرم و حیا کنی از آب دیدہ میکنم اطہار عجز خویش طرزی چو بود رنجش بجا ازین طری	گاہ بنجواب نیز ندیدیم بے صلح شوخی کہ رنج میشود از گفتگو بے صلح رنج زما وزودشوی حیلہ جو صلح زیراکہ نیست طبع تو مائل بسوے صلح کاید ز رنجش تو در انجام بوی صلح معلوم می شود کہ ترا نیست خوئے صلح باشد کہ آب رفتہ بیاید بوی صلح شرمندہ پیش او شدم از گفتگو بے صلح
وله	
مرنج بینم اگر یک نظر ترا گستاخ اگر نہ میل دل تست بارقیب ہنوز	کہ آشنا نگرد سوے آشنا گستاخ سوے رقیب نظر میکنی چرا گستاخ

تغافل تو ز حسد میرود صوری چند	چنان مکن که بگوئی دگر مرا گستاخ
مگر تعلق خاصست با تو دشمن را	که بنیمش بدم عرض مدعا گستاخ
ز بزم رستم و با غیر هم سخن گشتی	بدین شتاب شری با چنین جیگستاخ
سباغ رفتی و از رشک در تپ و تابم	که بوسه زد بگل روی تو صبا گستاخ
رسیده شهرت رسوائی تو کوئی بکوی	چنین که گشته اے شوخ بی وفا گستاخ
حصول کام محاست در ادب طرزی	شبے بخلوت غاشس ہی در گستاخ

وله

سستی کردم که مگر مهر تو از دل برود	بنظر سهل ہی آید و مشکل برود
قسمت این بود که در راه بمانم و ز دور	من بحسرت نگران باشم و محل برود
با همه دل شکنیهای تو مشکل که بزور	التفات غلط انداز تو از دل برود
ترسم از مصلحت آمیز دروغ تو بغیر	کس چرا بے سببی بر سر باطل برود
اعتماد نبود بر خودم از صبر زد دست	آه ازان لحظه که ناگه از مقابل برود
بدگمانند حریفان و بدین دل شادم	اگر خود از دیدن من یار از غفل برود

باکش از ریختن خون کسے نیست مگر	تکبیر بر عفو شهنشاہ جہانے دارد
ناصر ملت دین مفتحہ شامانِ عجم	کہ در آفاقِ جہانِ فکریا نے دارد
عاشق صادق و میرم ازین غم طری	بر من از بھوسی یار گمانے دارد

ولہ

نباشد با درم کان دلبر طناز مے آید	فریے میدہد قاصد کہ اینک باز مژ آید
ز غیرت پیمچو سبیل مے پتم در خاک و خون برد	کہ از کاشانہ اش نا آشنا آواز مے آید
خوش آن ساعت کہ با ہم چشم برد ز اشتیاق	بہ بینم ناگہان کان مونس و ساز مے آید
بحسرت گر چہ میسوزم ولیکن اینقدر ہم بس	کہ تسکین دلم زان آشنا انداز مے آید
بود باناکانِ شہر میلِ طبع او گویا	تعب گونہ زان مایہ اعزاز مے آید
درین گلشنِ نصیبِ بلیلِ باجرِ اسیر می نیست	پرواز دام اگر در چنگِ شہباز مے آید
ز بیابانی و شوقِ از اول شب تا طری	رود ہر لحظہ زان کوے و بہانہ باز مے آید

ولہ

شہرت آمدنِ گلبد نے ساختہ اند	از پئے دلخوشی من سخن ساختہ اند
------------------------------	--------------------------------

<p> ہر کجا رفتہ ہما نجا وطنے ساختہ اند اینقدر هست کہ با ہچو منے ساختہ اند رقص بر نالہ مرغ چمنے ساختہ اند کہ زخو ناب جگر پیر ہنے ساختہ اند شاید از بہر فریہم سخنے ساختہ اند </p>	<p> خبرے نیست زیار ان سفر کردہ مگر ز نیمہ ہنفسان چشم وفاداری نیست عبرت از اہل دلائن گیر کہ نئے طرب بے لذت زخم جگر پرس ز خونین جگران باورم نیست کہ آرنہ پیاش طری </p>
	<p>ولہ</p>
<p> باز آن بسفر رفتہ ما از سفر آمد این مژدہ بگو شمع ز نیم سحر آمد قاصد خبر آورد کہ آن شعخ در آمد من رفتہ برا ہے وز راہ دگر آمد وقتے کہ مرا صورت اود نظر آمد دین شادی دیگر کہ شادی بلہ آمد آمد ز رہ دور و لے زود تر آمد </p>	<p> صد شکر کہ اندوہ جدائی بسر آمد زان پیش کہ آید بچن آن گل خندان بیتاب و توان بود دل از شوق کہ نگاہ رفتم کہ بشکرانہ فشانم بر ہمیش چان حیرت زدہ چون صورت دیوار باند از آمدنش شادی دل رو نہاشد گفتم کہ مگر دیر باید ز رہ دور </p>

اکنون که بکاشانه ما از سفر آمد	طرزی سفرش بود مگر خواب و خیالے
وله	
نمودم دوستان را نیز دشمن از زبان خود ز بس آینه غمها کرده ام خاطر نشان خود نئے آید ز من اظهار مطلب از زبان خود به بزم او سخن ناگفته جنبانم لبان خود رسانم به نزد آنمه نامهربان خود من از جوش جنین برآید او دم گشایان خود کنی اے کاش اول در صوری امتحان خود	شکایت میکنم بادشمنان از دوستان خود خدانا کرده گزینم صبر بگزینم سفارش گونه از محرمان دوست میخوانم رقیب از دور تاداند مرا بهداستان باو ز روی حیل بر سر نامه نام غیر نوشتم بهار از تازگی در جوش و آو خ در چنین بوم بعد از یوفائی نیست آسان گوی طرزی
وله	
من بدین خوشدل که غیر از بزم بزم میرود گهگی چون بگزرد در دل ز دل خون میرود کس چه میداند شب مادر غمش چن میرود	مژده وصلے شهید از یار و منون میرود از تو خوش حالم و لیکن آنچه با ما کرده در گمان های غلط تا صبح می غلط بخون

حیلہ ٹا می سازدو از خانہ بیرون میرود بیقرار بہائے دل ز اندازہ افزون میرود این سخن در وصفِ آن بہائے میگون میرود ہر کہ آید در براوشاد محزون میرود	اگر روم در خانہ اش از حیلہ ہائے ولفریب سیر قدر آید تسلی بخش پیغامے ازو گفتہ یک حرفے و ما گشتیم از دست و چرا تو بہن تنہائے طرزی زخوے او حزین
ولہ	
داغِ منہراقِ ہمنفسان سینہ تاب بود میرفت از برین و چشمش پر آب بود آن دل کہ دوش در گردِ اضطراب بود گویم بخود مگر ز غم در شباب بود و ان مست ناز بر سرِ خشم و عتاب بود	دوشینہ سینہ ز آتشِ حسرت کباب بود آہ از دمِ دواغ کہ آن ماہ نو سفر آسودہ گشت عاقبت امر و زیر خاک داسن کشان گزشتنش از من ز ناخوشی طرزی بہ بزم وصل ہمیکرد لایہ دوش
ولہ	
بود آیا کہ خیالِ تو ام از دل برود چہ قیامت بود آن لحظہ کہ محل برود	چند عمرم بخیالِ تو بیاطل برود شہرِ چہرہ و لولہ از ذکرِ دُعا مست امر و

<p>یار چون خواست همان لحظه ز محفل برود که دم نزع روان بر سر بسمل برود شوق وصل تو محالست که از دل برود و آن زمان از کف او دهن قاتل برود گر چنین رقص کنان بر سر محفل برود تا بمقرب سخن هم سر و محل برود</p>	<p>تا زمانے بخت لے خوش بچیدم میرود بر دم از درد فراق تو بمان گر رود دل ز کف از شوقِ صالحت هست آن اسیرم کہ ز حیرت نگر در چپ و راست هیچ دل نیست کہ چون طائر بسمل نہ تپد طرزی آورد ز ہر باب سخن وقت و دواع</p>
ولہ	
<p>کہ قاصد از سر کوش صبار قار می آید و لے ہر بار میدارم گمان کاین باری آید یقینم می شود کان سر و خوش رقار می آید بہ بیداری چنان شادم کہ آن دلدار می آید پے تسکین ہمگیویند اینک یاری آید شوم بیتاب تر چون ذکر آن آزار می آید</p>	<p>گو اہی میدہد دل کان پری خسار می آید روم صدار در ہش نشوق و نا امید ایم شبان انتظارش ہر کہ آید در سر کویم بخوابش دیدہ ام شب کہ می آید بسکون چومی بیند ہر دم چشم در ہش مرا از شوق ز آزار کے کہ داوی غنہ خواہی بہر تسکینم</p>

کہ از بہر عیادت ہمہ اغیار می آید	ز غیبت جان ہم پیش از اہل طرزی اگر بنم
ولہ	
نہا شتم تا نخل از دیگران در گوش من گوید بحر فتنہ پیچم و نگزارش حرفے بن گوید بخاطر بگذرد اور کہ از اخوائے من گوید نہاید پرشش حال بد بچوئی سخن گوید نہ من چیزے با و گویم نہ او چیزے بن گوید کہ با پہلو نشین خود بکام دل سخن گوید بیایم باز اگر آن رشک خوابان ختن گوید چو حرفے رنجش آئیرے بن در انجمن گوید	ز بہر فتنہ ہم ہر دم بتقریب سخن گوید بیاید ہر کہ دائم از ملاقاتش کنتہ منم اگر گوید کہے کر شیوہ مانے خویش بدنامی چوے بنید ملولم گاہ گاہے بہر تسکینم چہ سود از بود نم در خلوتش کرد گلہ انہما مرا مشغول کارے دارد و از حیلہ در محفل ز غیبت فتنہ از بزش بردن اکنون پشیمانم ز شرم طعنہ مردم روم اندر زین طرزی
ولہ	
چو کام دل طلبم حیلہ ما برہ انگیزد ز بہر دِ نوحشی من بدامن آویزد	ہزار بار سزون بے تکلف آئیزد خوش آنکہ چون شوم آردہ دل شیوہ او

<p>خیالِ روستے تو ہر گہ بدل فرو آید باین گمانِ غلط خاستم ز مجلسِ غیر وفاتے وعدہ او نیست باورِ طمیزی</p>	<p>ز راہ دیدہ ہی خونِ دل فرو ریزد کہ بہر ہمسیم یار نیز بر خیزد رسد چو وقت وفا از بہانہ بستیزد</p>
<p>ولہ</p>	
<p>بگوش غیر مگر عیبِ ہائے من گوید مگر کہ بہر خجل کرد نم بود کہ یدم ز بہر آنکہ نباشم بقرب او مغرور رسید قاصد و احوال ازو نمی پیم بہر کسے سخنے کنم ازو طمیزی</p>	<p>کہ سوئے من نگر و پس باو سخن گوید ہر آنچہ بشنود از غیر ہم بہ من گوید بن ہر آنچہ بگوید در انجمن گوید ز بیم آنکہ ز آند دانش سخن گوید مگر باو سخن از زبان من گوید</p>
<p>ولہ</p>	
<p>آنکہ خاکِ رگِ زرش رُفت و رو کنند حسرتِ برم ز ہمسخنیہائے روزِ وصل شوخی نگر کہ بر سر بازارِ دلبری</p>	<p>بس خورد ہائے جان کہ بدہن فرو کنند یارانِ بجلے چو ہم گفتگو کنند تنمودہ نیم رخ در منظر فرو کنند</p>

تسکین نہ شود دلِ چرِ اضطراب را	لیکن دے کہ ہنفسان ذکرِ او کنند
جز وصل چارہ نیست مریضِ فراق را	تا کہ تسلی دلم از گفتگو کنند
صد جائے بیش جامہ طاقتِ دریدہ شد	بارے کجا کجا بشکاف رفو کنند
از دیرِ دیر آمدنت جائے منتست	باشد کہ رفتہ رفتہ بہجرتو بخونند
بوے ریا ز خرقة طرزی نمیرود	این خرقة را ببادہ مگرشت و شو کنند

ولہ

گرچہ از دست تو بر من ہمبیدارود	نیست ممکن کہ وفائے تو ام از یاد رود
سرد لجوی عشاق ز بس میداری	ہر کہ آید بکویے تو دلشاد رود
آیم از شوق دران بزمِ زبیبائی دل	حرفِ مطلب بزبان آید و از یاد رود
حالِ من بے سببی ہست پریشانِ رسم	پر سرم تاجہ این عالم ایجاد رود
کاش یکبار نمایند بخرش طرزی	کہ بدین حیلہ مگر از دل ناشاد رود

ولہ

گزرگاہے کم از شرمِ حجابے دارد	ور بگویم سخنے ساختہ خوابے دارد
-------------------------------	--------------------------------

<p>ہر کے راست گمانے بخود از اہل غرض خلوتے ہست وے کام دلم جاہل نیت گفتش وصل تو خواہد دلم از عمر دراز اعتماد لیست بعفو تو دلم را از صدق رحم بر سوختہ جانے کہ ز شب تا بھر بسفرے رود آن ماہ دز حسرت طرز</p>	<p>ور نہ تحقیق نشد با کہ خطابے دارد با من آن پردہ نشین شرم و حجابے دارد زیر لب خندہ زنان گفت شتائے دارد کہ گنہ ور زود امید ثوابے دارد ز انش حجبہ کہے سینہ کبلے دارد سوے او ہنگرد و دیدہ پر آبے دارد</p>
--	--

ولہ

<p>سر کن اے دل ز غم فغانے چند گو ہر اشک سفتے می یزم تا بیا د کہ مضطرب بر خات کاش گوش آشنای او بودے گر بن روز وصل چیزے گفت کار بانا کان فتاد افسوس</p>	<p>بر زمین افسگن آسمانے چند خوردہ ام بر جگر ستانے چند ناشتہ بیا زمانے چند گفتگو ہاپے نے زبانے چند گفت از غیر داستانے چند سودمانیت جز زیانے چند</p>
--	---

<p>لبیل از باغ رفت و زارغ وزغن رفته طرزی بخلوت آن مه</p>	<p>بسته در باغ آشیانه چند که رسیدند بدگمانی چند</p>
	<p>وله</p>
<p>چمن از جوش گل و لاله صفای دارد یا نیسے نفسے غالبه سائی دارد وقت ماخوش ز خوش آهنگ نوائی دارد خوشدل از یک نجبی مهر فرائی دارد من باین خوش که زمین شرم حیا دارد سالهارفت و بهمان شرم و حیا دارد که چو من بلبل مرغوله نواے دارد</p>	<p>در چمن مرغ شب آهنگ نواے دارد صبح دم قافله بوی خن در گزرت مطرب بزم خرابات که وقتش خوش باد شوخیش بین که بصد ماخوشی دیرنیم روی سپید زمین از زنجش و از سادلی بچه امید تسلی شودم دل زان مه سزدار ناز کند گلشن گیتی طرزی</p>
	<p>وله</p>
<p>چشمم از شوق بدر بود ز در باز آمد شکر افشان ز لبان تنگ شکر باز آمد</p>	<p>منت از بخت که یارم ز سفر باز آمد کام جان تلخ ز زهر غم هجرانم بود</p>

<p>پایستے ناشتہ زگر درہ و نکشاده کمر خانہ اش درہ و نا کردہ سوے خانہ نگار بود در راہ و گرفت ہر راہش اغیار گفتہ بودم کہ بخون جگر آید سفر آمد از لطف در آغوش و ہمگفت بنار</p>	<p>بے تکلف بہمان رخت سفر باز آمد بے تامل برہ راست زور باز آمد حیلہ ساختہ از راہ دگر باز آمد لہ احمد کہ بے خون جگر باز آمد شکر طرزی کہ نگار تو بر باز آمد</p>
ولہ	
<p>راز دلش ز بشرم و حجابش نہفتہ ماند از یاد رفت شکوہ بے لطیفش نزل صد گل شکفت در چمنِ باغِ روزگار برہم زدند بزم وصالِ مسحر و مید کو سرحیل بر زہ زین وشتِ چرخ</p>	<p>میداشت صد سخن بزبان و گفت ماند زان نیم خندہ اش کہ بلبہا نہفتہ ماند جز غمچہ دلم کہ ہمان ناشگفتہ ماند غمہاے دل ہنوز بہ پیشش نگفتہ ماند یاران شدند و طرزی بدر دازہ خفتہ ماند</p>
ولہ	
<p>ہر دمے ذکر تو ام و روز بانست کہ بود</p>	<p>ہر زمان یاد تو ام مونسِ جانست کہ بود</p>

خاک گشتیم هنوز از سرِ حسرت مارا	همچنان دل بخیالش نگرانت که بود
صلح شد گرچه میان من و دلدارینوز	نخلت رنجش دوشینه بهانست که بود
عمر مارفت بهجوری و از ساده دلی	شوق وصل تو همان آفتِ جانست که بود
گرچه ناکامی مارفته بغایت لیکن	دلِ مارا به تو امید بهانست که بود
صد چو بلبل مرغوله نوارفته زباغ	واندرین باغ همان شور و فغانست که بود
رفت دست و دولت از کار زپیری لیکن	همچنانست هوس و حرص جو ناست که بود
نیزه بالا شده خورشید و درینا طرزی	همچنان چشم تو در خواب گرانست که بود

وله

بدگمان من باو لطف بغایت میکند	هر که با او از بد بهایم حکایت میکند
رنجش دار دزد من و ز بهر دل خوش کردنش	هر که باشد سبب از من شکایت میکند
سو خیم از اشتیاق قرب لیکن این زمان	یک نگاه دور دور می هم کفایت میکند
پُر خردست و تلون نیز دارد در مزاج	اعتماد نیست بروی گر غایت میکند
عالم از بدگوی من پرسد بطر ز ناخوشی	از بے بدگوییم گویا هدایت میکند

دستہار نگین بخون یک ولایت میکند	بادشاہے کو غسل فرما بنا اہلان بود
یار با ماجرو بادشمن رعایت میکند	از کہ داد خویشتن خواہیم طرزی در جہان
ولہ	
نادیدہ تماشاے چین در قفس اُفتاد	آن مرغ اسیرم کہ بغم ہمنفس اُفتاد
دلالمہ دلدلہ در بدست عس اُفتاد	خود را کشم از شرم کہ آشوب سر بازار
نئے پردہ تراز شور صد آجرس اُفتاد	آن راز کہ در پردہ نہان بود چو لیلے
بدنام چو الفت بمیان دو کس اُفتاد	بدنام شدیم از نبود عیب کہ باشند
آہ این چشم بود کہ در خار و خس اُفتاد	یادیکہ نمودم کہ شکیب از دل و جان رفت
صد بار رہا کرد و در قفس اُفتاد	حیف ست بران مرغ گرفتار کہ صیاد
آنشوخ طبیعت کہ بآن زودرس اُفتاد	در یافت نہ اندازِ بیان بطلبِ خام
گر مائل ہستم بہ ہوس اُفتاد	طرزی نشوی مائل ہمصحبتی او
ولہ	
کہ برندان سخن حور و شرانے دارد	واعظا شہر مگر اسے صوابے دارد

<p> سالمہا رفت کہ باسن شکر ابے دارد تو بہان گیر کہ بر روی نقائے دارد کنج فقری لبِ نانے دم آبی دارد گرم ناساختہ جا پا بر کا بی دارد نیم نانے بقا خاے شبانے دارد </p>	<p> سخن تلخ نہ امروز بن مے گوید یار بے پردہ ولے دیدہ بنایت بفراغت گزند عمر کے را کہ بہر گر بیاید نفسے از پے تسکینِ دلم طرزی اور از خود آزرده ندانی زہنا </p>
	<p>ولہ</p>
<p> قیامتے گزند چون سوار خواہی بود کہ در فراق کسے بیقرار خواہی بود مگر ز پیش خود شرمسار خواہی بود شگفتہ روی چو باغ و بہار خواہی بود امید بہت کہ روزے دو چار خواہی بود خجل ز بخششِ آمرزگار خواہی بود بشرط آنکہ تو پرہیزگار خواہی بود </p>	<p> مگر سوار بعزم شکار خواہی بود ز بیقراریِ مآلِ زمان شوی آگاہ حکایتِ شبِ ہجرانِ زمن چہ پیروی اگر بہزم حریفانِ بادہ خوار سی بجستجوی تو عمر عزیز رفت و نہوز ہمینکہ عذر گناہانِ خوشتن خواہی بود شفیع تو در حشرِ مصطفیٰ طرزی </p>

وله	
آمد بر من زیار کاغذ	بخشید بدل قرار کاغذ
اظهار کدورتے مگر کرد	کاغذ بخط غبار کاغذ
ترسم کہ بدست غیر افتد	بنویسم اگر بیار کاغذ
سوے تو ز مصلحت فرستم	در کاغذ راز دار کاغذ
تغییر بخط کنم رسانم	زین حیدہ آن نگار کاغذ
تبدیل کنسیم نام خود را	شاید کہ رسد بیار کاغذ
طرزی ز پے تسلی خویش	سے خواند ہزار بار کاغذ
وله	
نامہ بخط زیار کاغذ	جان سوخت در انتظار کاغذ
رفتی بہ سہنہ فریستی	سوے من ہیستہ ار کاغذ
باز آ کہ نمے شوم تسلی	بہنہ رستی اگر ہزار کاغذ
اے کاش شب فراق کر دیا	تکین دل فگار کاغذ

کیبار نیافتم جوانے	نہوشتم چند بار کاغذ
خوش آنکہ بگاہ دل تپین	از یار رسد بہ یار کاغذ
گر خود تو نے سی بطری	بفرست بیادگار کاغذ
ولہ	
<p>ترک یاری کنم از شک و روم جائے دگر تا کجا رنجش ہر روزہ وصلے پس ازان گربتدیر کنم صلح بان عہدہ جو ترک ہم صحبتی من کند از خود ایکاش در دلم ہست کہ پابند نگارے نشوم تا رہم ز نیمہ غم ترک ملاقات کنم یافتم از سخن میل دلت با اختیار قدم آن روز شناسی کہ من از شک قیہ مدعی آمد و نشست و چو سر کرد سخن</p>	<p>بغسلطہم نہ ہم دل بدل آئے دگر وز پے قطع تعلق ہمہ شب رائے دگر حیلہ ساز دز پے رنجش بیجائے دگر بسکہ دل سوخت مرا نیست تمنائے دگر ہر شبے خوش گزرا نم بدلائے دگر راحم اینست و جزین نیست مرا دگر ہر زمانم چہ فریبی بسنہائے دگر روم و بر تو گزینم بت رعنائے دگر رفستی از بہر فریبم زہر ش جائے دگر</p>

از خمارِ مے دوشینہ برنج طرزی	مست باشم مگر از نشہ صہبائے دگر
ولہ	
اے نسیم سحری بویِ خوشِ یارِ بسیار عشوہ سر کن و ناگفتہ پیامے از دوست نا شنیدہ سخنِ از لبِ شکر شکنے جرم نیست کہ آن مونس غمخوارِ گجاست سخنِ دلکش گلزارِ دلے نمکشاید شوق از اندازہ فروغِ مجاہم از شرم من و کیلش اگر انکارِ نسا ید ہرگز	خبر یارِ بسیارِ انِ دنا دارِ بسیار برِ ما از پے تسکینِ دلِ زارِ بسیار آشنا یا نہ بخلوت گہرا سرِ بسیار خبرے از برِ آنِ مونس غمخوارِ بسیار خطِ آزادی مرغانِ گرفتارِ بسیار بسُخنِ پیچ و مراءِ سرِ گفتارِ بسیار دست طرزی کش و از حجرہ مبارِ بسیار
ولہ	
با وجودِ تو من و عشقِ دلار اے دگر در مذاقِ تو اگر جانِ من آید لرب بیک ایما بر بود می زدلم صبر و شکیب	حاش مد کہ ز کوے تور و مِ جابے دگر و مِ جان بخشِ سخا ہم زمی جابے دگر منِ بیتابِ فدائے تو یک ایامے دگر

خوش زمانے کہ مجرم سخن ازمین گوئی	چون رسد غیر بگوئی سخن از جاسے دگر
روے بر تافتہ با من سخن از ناز کنی	این ادائیست نکوتر زاد اماے دگر
اے کہ گفتی سخن نیست میان من و غیر	این سخن ہم خبرے میدہد از جاسے دگر
شدہ واقف مگر از عہد در خوش طرزی	امشب آشفته ترے بود ز شہاے دگر

ولہ

پیری رسید و طبع سلیم جوان ہنوز	فصل بہار رفت و نیامد خزان ہنوز
نم در جگر نماندہ ولے میترا و دم	خونابہ دل از قرۃ خون نشان ہنوز
ترسم ز کم نگاہی او بر ملافتد	رازے کہ ہست در دل تنگم نہان ہنوز
از سینہ در گذشتہ و اندر جگر نشست	بیرون ز رفتہ ناوک او از کمان ہنوز
دلشب بخواب بوسہ زدم بردمان او	گویا ز رفتہ لذت او از دمان ہنوز
ماندم در انتظار و در آغوش غیر خفت	و انگاہ دارم آمدن او گمان ہنوز
از دست دشمنان بسم ہر چہ رفت	دارم بدل بسے گلہ از دوستان ہنوز
فرسود پایے سعی درین راہ پر خطر	طرزی کیسے ندادہ ز منزل نشان ہنوز

وله

سویم بعنایت نظر انداخته باز	امشب چه شب است این که بمن ساخته باز
باز آدمم از شوق و بمن ساخته باز	از کوی تو از رشک رقیبان شده بوم
با دشته خولیش نظر باخته باز	بر عادت پیشین خود از روزن دیوار
قدر من دلباخت بشماخته باز	جادادیم از لطف به پہلوئے خود امشب
در گردن من دست در انداخته باز	نے شرم و حجابے ز پئے دلخوشی من
از بہر صفا پرده بر انداخته باز	زان راز کہ در پرده دل بود زنجش
پیش تو رقیب آمد و بنواخته باز	سے میرم ازین رشک کہ امر و محفل
از غیر مگر نہ بہر خواسته باز	آمد ز تو پیغام طلب باز بہ طری

وله

عمر ما بگزشت و ناکامم ہنوز	در غمم حیر دلار امم ہنوز
گشتہ ام آزاد و درد امم ہنوز	چشم از دستم لے دل سواست
آمد و بیصبر و آرامم ہنوز	از ہر مارت و رفت آرام و صبر

میر سدا ز یار پینام ہنوز	گرچہ ناخوش باشد آزرده دل
نہست معلوم من انجام ہنوز	رنجشے ماندہم یا آشتے
میکشاید لب بدشنام ہنوز	صلح گشت در بخش او ہچنان
سو ختم سرتاسر و خام ہنوز	سوزم اندر سینہ بے تاثیر ماند
در میان خلق بدنام ہنوز	بعد ترک شاہد و شعر و شراب
کافران را ظن اسلام ہنوز	اہل ایسان را یقین کفر من
شعلہ خیز دار درو با ہم ہنوز	دوش در کاشانہ سوزم در گرفت
منتظر از صبح تاشام ہنوز	طرزی امروز از فریب وعدہ اش

ولہ

کافرے وز زیدم و در بند اسلام ہنوز	سو ختم چون شمع سرتاپا دے خام ہنوز
گرچہ از بندش شدم آزاد و دامم ہنوز	ہچنان فوق اسیری میزند ناخن بہل
در خیالِ روئے اوٹ صبر و آرامم ہنوز	عمر ارف و ز رف از سر خیالِ رو دست
از زبان خوشتن در شہر بدنامم ہنوز	راز او با ہر کسے بخو است آدم بربان

آن دو بے دل ناشاد بر دم زیر خاک ترک ما از بیوفائی کرد لیکن مجھے ہر کہ نام من بر درخند از دوز سادگی جان رسید از تنگی برب و زن داد می طرز می امید حصول کام دل میداشتم میچکد صد حسرت دل از درو با مم ہنوز میرساند مژدہ وصل دلارام ہنوز زو بود امید لطف آمیز پیغام ہنوز ترشد از قطرہ آب لب و کام ہنوز عمر در امید واری رفت و نا کام ہنوز	
---	--

ولہ

رفتہ صد عید و لے وعدہ عیدست ہنوز وائے آن مرغ گرفتار کہ در کنج قفس لب فرو بستہ ز گفتار و زبان ماندہ نطق یا د ہم صحبتی ہنفسانِ دہلی گرچہ آوردہ خزان در چمن دہلی زد گر برابر شدہ با خاک در دیوارش در غم حسرتے و غالب داندہ مرا با ہمہ یاس مرا از تو امیدست ہنوز عمر آخر شد و در بیم و امیدست ہنوز باتو مارا ہوس گفت و شنیدست ہنوز پائے بیرون ز دل من نکشیدست ہنوز این چمن گر نگری لایق ویدست ہنوز شوکتے زان در و دیوار پدیدست ہنوز سوز و ریدست کہ ہر دم بجزیدست ہنوز	
--	--

بر زبان تو پیامے نرسیدست ہنوز حرف تلخے زلب او نشیندست ہنوز	یاس مے بار و از انداز تو قاصد جہنم گشتہ مغرور بشیرین سخن او طری
ولہ	
دست پرورد خزانیم از بہار مامپرس در سفر ز ادیم گوئی از دیار مامپرس ذوق شادسی از دل امیدوار مامپرس کن قیاس کار و از انجام کار مامپرس حیلہ ساز یہاے یار خوش قمار مامپرس ارے دوشین برنجیم از خار مامپرس در پریشانی گزشت از روزگار مامپرس طری از بیتابی جانِ فگار مامپرس	نخل خشک و ادیم از برگ و بار مامپرس خانہ برو شیم تا در ملک ہستی آمدیم در تماشا گاہ گیتی روئے غم دیدیم پس حسرت بوس و کنارش ماند در آغاز و حل یار بارندان بشرط بوسہ میباز و قمار شادی و صملش بدل شد با غم از آرزویش چون سر زلف پریشانش پریشان خاطریم خلوت خاصست و او محبوب شوق از صفوں
ولہ	
بنگارے رسیدہ ام کہ مپرس	انتظارے کشیدہ ام کہ مپرس

آسمان سجدہ میبر و ایجا	بزینے رسیدہ ام کہ سپرس
روئے دل سوئے آشیانم نیست	بہوئے پریدہ ام کہ سپرس
گر کند تلخی ندارم باک	شہد لطفے چشیدہ ام کہ سپرس
نئے تو در خاک و خون زینتابی	آفتدرا تپیدہ ام کہ سپرس
بر قیب اعتماد ما داری	رازے ازوے شنیدہ ام کہ سپرس
تا رسیدم ازین و آن طرزی	آنچنان آرسیدہ ام کہ سپرس

ولہ

سر کوئے گزیدہ ام کہ سپرس	بہشتے رسیدہ ام کہ سپرس
ے چکد از ز بانم آب حیوة	کہ ز بانے مکیدہ ام کہ سپرس
از ز بانش من امشبے بخیاں	گفتگوے شنیدہ ام کہ سپرس
زین حرلینان آشنا آزار	جور مانے کشیدہ ام کہ سپرس
یا کم افزون شد ارچہ از قاصد	مژدہ مانے شنیدہ ام کہ سپرس
زین گلستان جنت آئینے	آن گل تازہ چیدہ ام کہ سپرس

کنجِ صبر گزیدہ ام کہ میرس	طرزی آسودہ دل شدم بچان
ولہ	
در خار بادہ دوستیہ ہشیار باش اندکے باقیست در فکر صلاح کار باش در حریم عشق بازمی محرم اسرار باش در طریق راستی دائم بیک قرار باش تا توانی در میان خلق کم آزار باش ہچمنان تا روز محشر نشنہ دیدار باش در کمالِ خامشی چون صورت دیوار باش	ایکہ در خوابِ گرانی صبح شد بیدار باش بیشتر وقتِ تو در اندیشہ باطل گوشت غافل از مہر حقیقت ماندہ از زہن شک گاہ با اسلام مائل باشی دگاہے بکفر گر بیازار و ترا دشمن تو آزارش بدہ دیدمی اربے پرودہ دیدارش بدین قانع شو طرزی آن بہتر کہ راز دل نیاری بر زبان
ولہ	
نخواہد رفت از دل تا قیامت شوقِ دیدارش کہ باشد حیلہ از بہر ماندن زیر دیوارش نباشد فاش رازین اگر بینید اغیارش	چو برق از دیدہ رفت مشکل اربنیم دگر باش بہر کس نہ سبب ہم گفتگوے میکنم تا دیر نویسم نامہ بے نام و تفسیری کنم در خط

غنیمت می شمارم اینقدر هم از وفائے او	تسلی میدهد دل از فرب آمیز گفتارش
ازین مضمون طنز آمیز خط او گمان دادم	که بدگویان من کردند شاید عشوه در کارش
تجسس میکنم از حال او پنهان و حیرانم	ازین راز پنهان من که میسازد خبر دارش
ز عشقِ خوب رویان در دودل دارم دگر طرزی	که تاثیر نیست در دلهای درد انگیز گفتارش

وله

گردلت مائل با غیارست با غیار باش	باش با هر ناکسے لیکن بمن هم یار باش
همچنان یار تو باشم تا دم آخر صدق	خواه راضی باشی و خواهی زین بنیر باش
از بر مانے سبب آزرده خاطر میری	فرصت باد ای کام خاطر اغیار باش
در وصال از خموشی عقد دل و نشد	گردلت صافست باما بر سر گفتار باش
چون تو آئی یا دم آمد اختلاطت با قریب	چند روزی دور از چشم من ای عیار باش
محرم راز تو ام چیزے نهان از من مدار	همچنان در دوستی با من بیک بنجار باش
در جوانی سیر شو طرزی ز وصل شادان	باز در پیرانه سر سر گرم استغفار باش

وله

دہد در دست طفلان صید خود را بہر آزارش	گر این صیاد باشد واسے بر مرغ گرفتارش
در پنج از من کہ من آن از نظر افتادہ یارم	کہ باید ساختن از مصلحت بینی با غیارش
فزون تر شد مرا بتیابی شوق از وصال	و گر نہ ماندہ ام من عمر با قانع بیدارش
ہنوز از شرم کم دارد سر حرفے و ایسا	چہ سود از پینمش بر بام و باشم زیر دیوارش
من داو دوش با ہم سرگوشہ خویشتن گفتم	کہ دوت شستہ شد از دل زہر انگیز گفتارش
عقاب آمیز گفتارش نشان لطف پنهان داد	چہ حاجت بود ورنہ با عتاب آمیز گفتارش
کسے کوتا ز ندوم با ہمہ جور و جفاے او	کہ گردم مینزد از حیلہ یسا از گنجگارش
سئم آن مرغ دور از ہم صفیران چمن طرزی	کہ دارد در نفس صیاد بے رحمی در آزارش

ولہ

سخن کنم ز رقیب از پے بہانہ خویش	بدین بہانہ بگویم با و فسانہ خویش
زہر آنکہ روم باز پس همان ساعت	زدور بیند و خستن کند بہانہ خویش
ز جوش گر یہ سخن بر لبم گرہ گردد	ہمینکہ سر کنم از درد فسانہ خویش
ہمیر ویم و نیاریم کز شگاف نفس	کنیم نیم نگاہے در آشیانہ خویش

بشوق کوسے تو بیتاب مضطرب ہند
 ز اتفاق سپہرے بود مگر کان شوخ
 بسیکہ و حرف شنودن نجواب ساختہ رفت
 گمان نبود کہ از لکھنؤ کشد طرزی

دلم چو طائرِ گم کردہ آشیانہ خویش
 بن رسید غلط کردہ راہ خانہ خویش
 شب گذشتہ چو گفتم با و فسانہ خویش
 بدین شتاب سو محمد علی آب دانہ خویش

ولہ

گر بر خورد براہ بگیریم دہنش
 گر نیست تاب رشک رقیبم گفت نیست
 در فکر تم کہ راست بود میل او بغیر
 خوش آنکہ یار دیر نشیند بہ پہلوم
 از دل نیرو و دہم گریہ ہائے عجز
 باہر کہ شد شفیع من آزرده خاطر
 آہ از دہنے کہ کار بہن تنگ میگرفت
 معذورم از ہمیر دہم خون ز دل ہنوز

سازیم دست خویش حاملِ بگدازش
 رشک آیدم بخویش چو در بر کشم تنش
 یا از حسد دروغ بہن گفتہ دشمنش
 بر خیزد از زجاے کشم طرف دہنش
 بر دیدہ آستین ز تلمطف کشیدنش
 آزرده خاطری چہ قدر ہاست باننش
 آن دیر دیر آمدن وزود رفتنش
 در دل ہمچند مژدہ ہمچو سوزنش

طرزی قتا و طائرِ ہوشم از آشیان	در تیرہ شبِ زرد شنیِ روئے روشنش
--------------------------------	---------------------------------

	ولہ	
--	-----	--

تا چه سخن داشت با غیارِ دوش	زا مدن من شدہ ناگہِ خموش
بر گلِ روئے تو بہ صحنِ چمن	ز مزمہ سخبان چمن در خروشن
میرم ازین غم کہ چرا مدعی	لب بہ سخن بُرد بنزدیکِ گوش
بسکہ پیامش بود اندیشہ ناک	قاصدِ او آمد و رفتم ز ہوش
پروہ بر افتاد ز راز نہان	کاش شود لطف شہا پر دہ پوش
باوہ مہیا و حریفانِ بزم	منتظر اند کہ گوئی بنوش
عین صواب ست کند ہر چہ دوست	طرزی ازین شکوہ بیجا خموش

	ولہ	
--	-----	--

عاشقِ زار کہ بگذاخت غم بجرانش	تو چہ دانی کہ ز ہجران چہ رود بر جانش
نئے گلِ روئے تو گر چشم من افتد بچمن	میخلد خار بچشم ز گل و ریحانش
آنکہ از راہ مرادیدہ ہمیگرد و باز	خواہم از شوق کہ در خانہ کنم مہانش

ملقت گشت مگر باز بحالم آتشوخ	بے سبب نیست بمن آشتی در هانش
تا چه در نامه نوشتت که طر می ناگاه	نامه نکشوده شد افسرده دل از عنوانش

وله

شوتم خشنود چون بنیم زابل بزم خشنودش	با امیدے که من هم سوے خود مائل کنم زودش
معاذ الله ز بد خوئی که گران خوش شود یکبار	بصدنت لجمے نیز نتوان کرد خشنودش
دل من شد ملول از یک خلاف وعده اش خندان	که با صد وعده مای وصل نتوان کرد خشنودش
در حقماے محبت گر چه پر کار امانه میکوشم	چو طفل از اندکے دم داویش ظاہر کنم زودش
ببزمش رفتم و میخواست غیر اندم که برخیزد	با یماے که کس آگاہ نباشد منع فرودش
ز بیداد سپهرے آن غریب بکیں و گویم	که نبود هیچ جا از هیچ رو امید بہبودش
چو میرفت از برہمچہمتان رو بہر قفا طرزی	جگر سوراخ میشد از نگاہ حسرت آلودش

وله

چو آمد آن پریمی رخسار در رقص	زرقش شد در و دیوار در رقص
کہ امین گل ہے آہ بگلزار	کہ ہست از شوق او گلزار در قص

بے کز خانہ نہادی برون پائے	شدہ در کوچہ و بازار در رقص
بر اندازی اگر از روے برقع	در آید صورت دیوار در رقص
خوش آن کز شادی دل پائے کو بان	بود طرزی بآن دلدار در رقص

ولہ

از نسیم سحر می خروید یار است غرض	بوے گل از بغس باد بہارت غرض
بوسہ چیرن ہوسم بود و لیکن اکنون	سخنے از لب جان بخش نگارست غرض
با تو امشب ہوس بوس و کنارے ام	از وصال تو ہمین بوس و کنارے غرض
گر نہ منتظر ہم رہی غیر امشب	تا چہ از گشت سرا گذارست غرض
ایکے گفتی کہ سرو کارند ارم قریب	زین سخنہائے تو با من سرو کار غرض
گر کنم منع تو ز امینش ہر سفلہ مرنج	ز نہیہ بہر تو تمکین و وقارست غرض
عاشقم در نظر م مسجد و تخانہ یکیت	ہمہ جا میروم و دیدن یارست غرض
دل تہی می کنم از غم چو غزل بگویم	طرزی از شعر و سخن قصہ یارست غرض

ولہ

دارم شکایتی که نیامد زیار خط	از شوقی دل اگر چه نوشتم هزار خط
با محرمسان یار ره خط کشوده ایم	شاید که رفت فرست رسد نزد یار خط
از وعده وصال تسلی نمیشوم	وین اضطراب دل نرود از هزار خط
اندیشه ام ز بس بود از حوے نازکش	لرزد همی دلم چو رسد زان نگار خط
جانم فدای محرم رازے که ناگهان	گوید بگوش من که بیامد زیار خط
مضمون خط گرز زبان رقیب بود	از غیر تم بسوخت دل بیقرار خط
قاصد دهمی فریب پیام ز بانیم	بارے بمن بیار از ان گلزار خط
عنوان خط غیب نوشتی بنام من	هم پیش من نمود مرا شرمسار خط
آزوده دل مباش گرازه بر عرض شوق	طرز می نوشت سوے تو نے اختیار خط

وله

وعدہ شوق فراے تو غلط بود غلط	بیوفالات دفاے تو غلط بود غلط
هوس بوس و کسار تو خطا بود خطا	حیلہ شرم و حیاے تو غلط بود غلط
سوے من روے سخن بود همانا دیریم	بار قیسان گلے ای تو غلط بود غلط

مشب از طور تو پیدا است که دشمنی بمن	نگہ مہرِ ناز سے تو غلط بود غلط
رد لم شکر و نال و لبسِ دُعا ہر	شکوہ جور و جفا سے تو غلط بود غلط
انچہ گفتی و نکردی چو تو انگشت ارے	سخن راست نہا سے تو غلط بود غلط
دش طرزی بسر کوئے نکارے نیگفت	وعدہ شوق فرا سے تو غلط بود غلط

ولہ

بہر آن گلِ رعنا ز نو بہار چہ خط	چو دل غمین بود از لغتِ بہار چہ خط
نگفت غنچہ دلہا ز فیضِ باد بہار	دل فسدہ مارا زین بہار چہ خط
بشوق پردہ نشینی کہ صحن خانہ ندید	ز شام تا سحر از گشتِ رہزار چہ خط
خوش سفر کہ حجاب از میان ہم برخت	چو شرم حائل ما بود از دیار چہ خط
اگر بذوقِ محبت رسیدہ دانی	ز وصلِ جزبت شوخِ ستیزہ کار چہ خط
کند بہانہ زنجِ سفر بوس و کنار	ازین روش کہ سفر کردم اختیار چہ خط
خلافِ وعدہ کند بقراری افزون تر	چو بیعتِ در نباشی ز انتظار چہ خط
چنینکہ بے مے و معشوقہ ماندہ ہمہ عمر	ترا ز صحبتِ زندانِ بادہ خوار چہ خط

چونیت روے دل دلیسے من طرزی	میان خلوت فاصم ز وصل یار چه خط
	وله
<p>مرآین پیش بود از محض او پاسبان مانع ہو خواه تو ام ترسم کہ رسوائے جهان باشی چرا گفتی سخنهای عتاب آمیز ہم باخیر معاذ اللہ کہ ترک یاری او بگزرد دل خوشا روزے کہ در محفل نشینم رو بروے او یقین دامنم کہ چون او دشمن من نیست عالم اولے طرزی چرا بر زخمهای دل نمک پاشی</p>	<p>چو راضی کردمش از خود شد نداین محراب مانع مرغ از من چو باشم ز اختلاط این آن مانع اگر خاموش میماندی کہ بودی آن زمان مانع مرا از یاری او گر چه باشد یکجان مانع نباشد از وصال او رقیبے میان مانع مرا از امیزش او ہر کہ بہت از دوستان مانع کہ مے باشی مرا ز صحبت آن دستان مانع</p>

	وله
<p>مدرم آن دہر عیار ندانت دریغ آن بازہ کہ خورده بھرغان چمن گر چه اندر غمش از حال بجالے شدہ ام</p>	<p>ساحت باغیر و گل از خار ندانت دریغ حال من آن اگر قمار ندانت دریغ حال من اندک و بسیار ندانت دریغ</p>

جاے آنست که دل سرود شود از مهرش	زانکه متدیر دل افکار ندانست درین
غیر بدگوئی او میکند دانسته	خصمیش اینهمه ز بهار ندانست درین
ما که باشیم و چه باشیم که واقف باشیم	راز او محرم اسرار ندانست درین
عمر ماند بهم صحبتی او طرزی	خوے آن دلبر عیار ندانست درین

وله

میسرند از حیلہ سوے یار پیغام دروغ	میکند از سادگی در شهر بدنام دروغ
صلح بعد از رنجش دیرینه کا شکیل است	دائم از شوخی فرستادست پیغام دروغ
نیست آن خشم که روزے کام دل نعل شود	قاصد آرد و فزوده وصل دلارام دروغ
از غلو نبود دل بصیر من قانع بوصل	بهر که گوید راضی از بوسه به پیغام دروغ
دردش اختیار دهنکام شمار دوستان	برزبان بهر فریهم میسر و نام دروغ
لذتے گیرم ہی از تلخ کامیبا خویش	فکریاران از پے شیرینی کام دروغ
روے دل دارم بسوے لعبتان بهند چین	راست باید گفت ز بدم طالب اسلام دروغ
طرزی اسید بنیدارم از ان بیگانه سجو	گر کسی گوید برآید از لبش کام دروغ

وله		
آزارے کشم ز تو خونخوار حیف حیف بردی بدون زبزم تکلم کنان مرا یا بود با من آنهمه عہد دوام طعن رشک رقیب و ناخوشی یار و رنج ہجر قسمت چنین فتاد کہ ہنگام وصل غیر رنجیدہ از برائے دل مدعی زمن میرفت تند محل و من در پیش دوان طرزی ترا ز سادہ دلی دخیال چیت	وز دل نمیروی بصد آزار حیف حیف باز آمدی و گر براغیا حیف حیف یا گشتی از من اینہمہ نیز حیف حیف یاس از وصال طعنہ اغیار حیف حیف چشم فتد بہ روزن دیوار حیف حیف شناخت قدر یار وفادار حیف حیف کر پشت پاگزشتہ مرا خار حیف حیف اکنون نہاند یار تو آن یار حیف حیف	

وله		
عمرم بسر رسید و نشد یار یار حیف نا آزموده کاری تو هر چه کرد کرد در طبع دیگران خوشی وصل لبران	نا کام ماند این دل اسیدوار حیف رفتگی پئے شکار شدی خود شکار حیف در سینہ ام ز حسرت دل خار خار حیف	

صدره بریدم از تو و انیم دگر	در شهر و کونینم اندر اعتبار حیف
جز غم نشد ز عیش جوانی نصیب	افسوده خاطریم بفصل بہار حیف
مینم ترا بغیر و گوارا بود مرا	منع تو از رقیب ترا ناگوار حیف
باز از نگاہ شوخ مرا کرد بیقرار	و ان صبر دل کہ بود دنیا مدبکار حیف
بے انتظار یا بد از تو غیر کام دل	طرزی شب فراق من و انتظار حیف

ولہ

آن پری در بزم زندان مہمان شد حیف	پاکد اماں بود رسوا سے جہان شد حیف
آتشکارا با قیساں گشت گرم اختلاط	شرم اور پردہ شوخی نہان شد حیف
غیر را در دادہ تن خود از پے بوس و کنار	غیرت از طبع غیوریش بر کان شد حیف
عارض سچین اواز بوسہا شد نیلگون	بر لب لعلش ز دندانہا نشان شد حیف
خفت و محفل بیک بستر در آغوش رقیب	چون میست از می چون از خوان شد حیف
قصہ بدنامی او رفتہ در شہر و دیار	ہر کسے زین موضع ناخوش بگمان شد حیف
ماجرای شب نہان مذمی ز طرزی کاشکے	خود ز طر ز گفتگو سے اوعیان شد حیف

وله	
غم فراق بجانم بود چنان مشتاق کجائی لے ز فراق تو عمر من برباد بیامدی و شدی جائے گرم ناکرده چہ حرف بود کہ از اشتیاق من باز آ بگفتہ کہ ز بوس و کنار شاد نیم دلہم تبرک ملاقات مائل است ہنوز نیامدی لبش وعدہ تا کجا بودی بود بکوی تو مشتاق در وطن طرزی	کہ دوستانِ بلاقاتِ دوستانِ مشتاق اجل رسید و وصل تو امِ جهانِ مشتاق کہ تا بوصول تو باشم زمانِ زمانِ مشتاق بگو شمع آمد و گشتم جهانِ جهانِ مشتاق تو شاد باش کہ من ہم نیم بآنِ مشتاق ز پاسِ وضعِ لے باتو ہمچنانِ مشتاق با انتظارِ تو بودم ترا بجانِ مشتاق چنانکہ مرغِ اسیرِ آشیانِ مشتاق
وله	
یارم از مصلحتی نیست اگر یار چہ باک من خود از وضعِ تو راضی بیدائی بودم آخر لے دوست کہ ہم صحبتِ زندانِ باشی	ور برید از من و آمیخت باغیاں چہ باک گر جدا میشوی لے شوخِ دل آزار چہ باک گر نشینی بر ایوانِ وفادار چہ باک

از ستمهای رقیبان دل آزار چاک	با من غمزدہ گریار موافق باشی
گردہی بوسہ ام امروز دگر بار چہ پاک	بوسہ یکبار شبے دادی و خوش دل کردی
گر رسد نالہ مرغان گرفتار چہ پاک	نغمہ عیش سرائی بگل لے مرغ چین
گر بر غیر شدان دلبر عیار چہ پاک	بکے یا نہ بودست و نخواہد بودن
عالے باشد اگر بر سر پیکار چہ پاک	چون تراست صلح بطری از صدق

ولہ

عمر شد کہ میگم آہنگ	کہ شبے در برش در آرم تنگ
پائے مانگ و طاقت ماطاق	منزل او ز ما بعد فرسنگ
چون رقیب از تو کام یافت چہ سود	کہ کنی صلح با من از پس جنگ
مسید ہی عشو ہائے گوناگون	مے کنی حیلہ ہائے زکا رنگ
میل طبعش بود بنا ہلے	کہ ز نامش زمانہ دار و تنگ
بو کہ مارا بر آورد ز حجاب	ساقیا جرعہ مے گلزنک
عاقبت صلح شد میانہ ما	از سر ہم برفت شورش جنگ

طرزی از طعن غیر بتیابم کہ فرود آیدم بدل چو خدنگ

ولہ

<p>در یاد تو پیوستہ مرا خون رود از دل اگر جان رود ارتق تہائے تو سہلست جز حسرت دل نیست نصیم ز وصالش خواہم کہ دہم شجہ پریشانی خود را فریاد کہ اندر دل آئمہ اثرے نیست اے کاش کند شاد می لطف تو لافانی آن غم کہ از و رفت بہ تلخی بہم عہرم</p>	<p>یا د تو ندانم بچہ افسون رود از دل مشکل کہ تمنائے تو بیرون رود از دل باشوق وصالش چہ کنم چون رود از دل کلکم بہ بنان ماند و مضمون رود از دل زان نالہ گرے کہ بگردون رود از دل تا کہ ز ستمہائے تو ام خون رود از دل طرزی چہ شوم شاد گر اکنون رود از دل</p>
---	---

حرکت المیم

<p>سخت آزرده دل و مضطرب و غمگینم با ہمہ آرزوئے عشرت شیرینستم منم آن مرغ کہ با کنج قفس خود آریم</p>	<p>نہ مرا بہرہ زد دنیا نہ نصیب از دینم کہ بستنی گزند زندگی شیرینم بچمن دل نکشاید ز گل و نسرنم</p>
--	---

نخل خشکم کہ امیدے شرے نیست مرا نالہ مرغ شب آہنگ کند بیتا بم	برگ ریزد ز سر شاخ لبند و درخیم کہ نباشد نفس تا بسحر تکیتم
اہل صحبت احباب صلاح است و لم نضر فرخندہ قدم مے بردم سو حجاز	لیکن از صحبت شان بُد ہی بگویم نفس امارہ کشد سوے خطا و چینم
داغِ حسرت بجگر از غم حرام دارم ہیچ ناگفتہ و نا کردہ ز اے بکے	بر نیاید بغلط آرزوئے دیرینم عالے بے سببے بستہ کمر بر کینم
نیست فریاد رسے در ہمہ آفاق مگر حال من عرضہ کنی کاش بآن شہ طبری	کہ لبند یاد رسد شاہ بہاؤ الدینم سخت آزدہ دل مضطرب و غمگینم

ولہ

بسکہ میخوام عشقِ خود خردارش کنم تا نہ درد دلش از من سجا درصال	صد نگاہ شوق ہر ساعت بر خسارش کنم چون در آغوشم رود در خواب میا بین کنم
میدہد از رازِ پنهانت خبر ہر ناکے را سید آنکہ از یارے شفیع من شود	منقل باشی اگر پیش تو اظہار من کنم ہر کراہینم خبر از رنجش یارش کنم

چون دم وصل آمد اغیار گشت مضطرب	کا ذرین حالت کجا پنہان زاغیارش کنم
بار بار خواہم کہ بندم دیدہ از دیدار او	باز چون آید نظر مشغول دیدارش کنم
دش در کوئے خرابات انچہ طبری گشت	شرم سے آید کہ پیش مردم اظہارش کنم

ولہ

بجفل دوش اگر یکبار سوے با میدیم	ز بہر صحت صدر سوے اغیار میدیم
نخا و آشنائین ہمیز دیدار شوخی	بجفل چہن سہے آن آشنائین میدیم
ہن از سادگی میدید آمد ہم بحجابانہ	کہ از روئے لغافل جانب اغیار میدیم
خوش آن روزیکہ ہر دم گوشہ چشمی بن شد	نگہ زد دیدہ ہن ہم سوے او ہر بار میدیم
چو از جور قہبان رفتم از برش ناکافی	بجسر نہ سوے او میدیدم و بسیار میدیم
بظاہر گفتگوئے عشود آمیزی ہن میکرد	اشارات نہانش نیز با اغیار میدیم
نہاد حرف طلب بر لبم زاندیشہ ماطر می	کہے سوے رقیب و گاہ سوے یار میدیم

ولہ

خواندہ تاجہ فسونے بدلِ ناشام	باہمہ قطع تعلق نزوے از یادم
------------------------------	-----------------------------

ست امید کہ روزے بوحالِ تو رسم	بخیاں تو مگر عمر رود بر بادم
ہ ازین غم کہ بسویم بنور وے دل	بچہ امید شود شاد دلِ ناشادم
من بدون درو جا یافتہ در بزمِ قریب	جائے آنست کہ بر عرش رسد فریادم
بر دلم با ہمہ لطفِ تو قیامت گردد	التفاتِ تو با غیارِ چو آید یادم
ن در آغوشِ من از نازِ ندایِ شبِ دُش	تا سحر چشمہ خونین ز جگر بکشادم
ما بکے اینہمہ در بیم و امیدم داری	بہتر آنست کہ یکبارہ کنی از ادم
لکھنؤ گرچہ بہشتیست ولیکن طرزی	میکشد شوق کسے سوے جہان آبادم

ولہ

بہ بزمِ اوشینم ز اشتیاقِ زودِ بر خیزم	کہ گر مانم دے دامنم کہ ناخستودِ بر خیزم
لنم چون شکوہائے کم گاہے بنگر و سیم	باندازی کہ از پیشش حجابِ آلودِ بر خیزم
مگر خواہد نشستن با حریفانِ دیر در مجلس	کہ میخواند مرا پیش از ہمہ تازودِ بر خیزم
سوزِ دم و دلِ بجائے اورنجیدہ نشستم	فریبِ آشتی میداد ناخستودِ بر خیزم
نشینم بر برو بس خطائے کردہ ام طرزی	نیارد تا خطائے من برویم زودِ بر خیزم

	وله	
<p>صفائے دل بهم بن بعد دور از کار فہمیدم زہرِ رُفیعِ خجلتِ خود بتقریبی شدم از ہم مباش از بنِ خجلِ گردشِ بودی خشکیں بہن مگر افتادہ در بندِ فریبِ مدعیِ مشب نمودم از فریبِ الظہار زہد و زوہ فہیدن برائے رفتنِ صد حرفِ آسانِ میر و دناویر نخواہد ماند با من صحبتِ او تا زمانِ طرز</p>	<p>کدورتِ گوئہ باز از نگاہِ یار فہمیدم کہ طرحِ خلوت از سرگوشیِ اغیار فہمیدم نہ تو چیزے بہنِ گفتی نہ من ز بہار فہمیدم کہ امروز از نظرِ دزدیدنِ دلدار فہمیدم ز نہبانِ تلبسمہائے آن پرکار فہمیدم ز رویِ حیلہ اش دانستہ ہم و ثوار فہمیدم ز طرزِ شوخیِ آن دلیر عیار فہمیدم</p>	
	وله	
<p>نیست آن صبر و شکیبایی کہ بسویش زروم منکہ یک لحظہ قرارم نبودنِ رویش بسکہ اشب شدہ ام مفصل از گستاخی گر ز دستِ دگران آبِ حیاتم بجشد</p>	<p>پادامن کشم و در سرِ کوششِ زروم حیف باشد کہ بنظارہ رویش زروم ہا وجہ طلبش رہ میرم از تشنہ لبی برب جوش زروم</p>	

طرزی از رشک قریب آنقدر آزرده دلم	که بوم جان بلب شوق و لبویش نرم
----------------------------------	--------------------------------

وله

خوش آنحال که نهند گوش بر حرفم چو برگویم	که نشنیدم بهانه سازم و باز نشنیدم
با آهسته گویم حرف مطلب چون کس آید	با و از بلند از مصلحت حرف دگر گویم
حدیث مدعی دارم و لب بلب پیچیده	همه وقت این بود و عزمم که در وقت دگر گویم
شکایتهاے جو را و حکایتهاے شوق خود	ز اول شام بجران باخیالش تا سحر گویم
تزو شعر تر بن ناخن اندر دل یاران	مگر شعر بطر طرزی خونی جگر گویم

وله

خواهم از رشک که قطع نظر از یار کنم	باز گویم برضا جوئے ادا کار کنم
شب که بے روی تو در گوشه کاشانه دم	یا در روی تو کنم روی بدیوار کنم
حظ از زعفران مرغ چمن نیست مرا	ذوق از ناله مرغان گرفتار کنم
مهر و رزیدم و آن گدازه پشیمان گشتم	حاش الله که دگر باره من این کار کنم
رحم بر سادگی من که بیک لطف دروغ	هر گناه هست که بپر سدر من اقرار کنم

خجلم ساز دو صد عذر نهد از شوخی	پیش از آنکه با و یک گله اظهار کنم
ور قفس زاده ام از باغ و بهارم چه خبر	بچه امید عبث خواہش گلزار کنم
نیست دیدار نصیب من مضطر طری	چند تکین دل از مرده دیدار کنم

ولہ

بسکہ میترسم ز شوقِ دل خبر دارش کنم	ہر زمان ضبط نگاہ خود ز دیدارش کنم
میبرم خجلت ز شوق خود کہ باہر شاہدے	در ملاقات نخستین زود اظهارش کنم
ماجرائے کرفے آگہ جہنم و ادکس نبود	حیف کاندہ رکوسے و برزن گوش از غیاش کنم
از خلافِ وعدہ اش دل مضطرب و از سادگی	باز تکین دل مضطرب ز اقاریرش کنم
تا نگیرد غوے خشنودی بغیر آن سادہ دل	گر شود خشنود از من نیز ہزارش کنم
بسکہ میدارم متلے کاسے اندر دکان	ہم ز شرمِ خویش پنهان از خریدارش کنم
ہمچو طری از طلبِ تنہیتم از بیدار او	تا بود جان در تنم سرور سرکارش کنم

ولہ

ور کولیش از مال مقامے نیکم	ور بر خورد براہ سلا مے نیکم
----------------------------	-----------------------------

گر کردہ عہد ترک ملاقات مدعی	بر عہدش اعتماد تمامی نے کم
ہم صبیتم اگرچہ بود روز و شب و	بر وضع اولیتین دوامی نے کم
ترسم کہ در اشارہ باغیان بنیمش	گاہے نظر بران لب ہائے کم
خوشدل کند زبکہ بلطف زبایم	منکر از پے حصول مرے نے کم
روے سخن با و سخن مے کنی با	گفتی کہ بار قیب کلامے نے کم
صد بار گفتت کہ اگر مائے بغیر	منع تو از سلام و پیامے نے کم
طرز می من آن غیور مزاجم کہ از کسے	در احتیاج خواہش کلامے نے کم

ولہ

ہر شکایت کہ ازان عہدہ پرداز کنیم	تا شود دل تہی از غم ز سر آغاز کنیم
یکدم از خانہ بروں آئی خداتاکے	زیر دیوار تو آواز برآز کنیم
غزہ بر حسن مباشر اینہمہ کاید روزے	کہ نیازے بنمائی تو و مانا ز کنیم
آہ ازانے کہ گرہ برگزہ افتد از خود	گر ز سر رشتہ کاری گہے باز کنیم
این نگہ کہ دگر تا سر دیوار چمن	بفشائیم پروبالے و پرواز کنیم

توبہ در فصل گل از باوہ نثار و مکان بگلو در شکست ز فرمہ مرغ چین	کرده ایم از پس این فصل بسے باز کنیم طرزی اور در چنے زمزمہ آغاز کنیم
ولہ	
ترا اے بیو فنا یار آزمودم کنی از ہر بہانہ ذکر اغیار گنہ ناکر وہ بہر ترک یاری ہم پاس خاطر اغیار دادے نبود از تو امیدم انچہ کردی ز کس بوسے فنا داری نیامد بسوسے تو ہمان میل رقیبست بود روسے دل تو سوسے طرزی	نبودے یار بسیار آزمودم شدی مائل باغیار آزمودم مراسازی گنہگار آزمودم مرا بیو جب آزار آزمودم شدی نے وہیہ بیزار آزمودم ترا ہم اے فنا دار آزمودم کہ اور اوقت گفتار آزمودم نسازی گرچہ اظہار آزمودم
ولہ	
دگر خود راسی از وضع آن عیاری منیم	کہ باز از یکہ و روزش ہمراہ اغیار منیم

خجالت میسر از شوق بیتابی فزائے خود	روم ناخوانده و خود را بنفش خوار می بینم
روم صد بار و باز انیم ز کوسه ادبناکامی	حصول مدعا زان بیوفاد شوار می بینم
نیایم فرصت گفت و شنید و عرض حال خود	که نرم یار هر دم مجمع اختیار می بینم
ببیند سوسه من چون چشم من بر دیگران باشد	همید زود نگه چون سوا آن پرکاری بینم
نه خود را مطمئن از خوسه آن عیار می بینم	نه اورا ملقت با خویشتن ز بهار می بینم
فروستان زبردستم شنید اندرین محفل	بچشم عبرت این می بینم و ناچار می بینم
ز کولش قاصد طرزی می گرد نمید می آید	که اندک سستی امروز در رفتار می بینم

ولہ

شب که یاد صحبت آن گل بگلشن داشتم	آتش در سینه و جانے بگلخن داشتم
دور از گلشن من آن مرغم که در خون می تبسم	چون بیا د آید که من هم جا بگلشن داشتم
شد چراغ بنجم از خاش بچشم کم سپین	من در و افرون تر از اندازہ روغن داشتم
فصل گل از من نواسه سز نزد افسردگی	حسرتی از شور مرغان نوازن داشتم
تن در آغوش من در و دلش سوسه رقیب	خار خار رشک در دل گل بد من داشتم

<p>گزر بہر مصلحت زان شوخ پر فن دہشتم ہو لے اذدام و دود نیسے زہرن دہشتم</p>	<p>رفتہ رفتہ گشت رنجش در دل ہم جاگیر اینہمہ رہ آدم طرزی لے در ہر قدم</p>
<p>ولہ</p>	
<p>وز دل بزبان آید و گفتن نتوانم آورد جواب بے کہ شفقن نتوانم خواہم سخن گویم و گفتن نتوانم بیخواب بود دیدہ و خفتن نتوانم صد سال و زو نیز شکفتن نتوانم</p>	<p>رازِ عسیم عشق تو نہفتن نتوانم قاصد ز برم زود شد و دیر بیامد شوقِ سخنم با تو بے ہمت و لیکن زین منکر کہ آئی دروے باز پس آگاہ طرزی منم آن غنچہ کہ گر با د بہاری</p>
<p>ولہ</p>	
<p>بغلاط ہم بہ پیامے نہ ہد تکینم اضطرابے عجبے بود شب و دہشتم پارہ پارہ شود از رشکِ دلِ نکینم نے حجابانہ گراز شوق بسویش ہم</p>	<p>باہمہ دعویٰ لطف آن ضم شیرینم ہمچو بسملِ دلم از شوقِ بخونِ میغلطید اختلاطِ تو با غیار چو در دلِ گزرد روے در ہم کشد و چین بچین اندازد</p>

بر لب بحر ز یک قطره آبم محروم	دگران را همه سیراب بصحرایم
میبرد قافله سالار بغارت رنجم	داد خویش از که بخوایم چکنم
اگر از حد گزودمت هجران طرزی	شرط سعیت که هرگز نطلب نندشیم

وله

به بزم غم غیر بد عوی به پیش یار شدم	زمن نگاه بدزدید و شر سار شدم
زدور خواند چو تر دیک او شدم خود را	چنان نمود که گوی نخواند خوا شدم
برفت با همه دارشگی شکیب از دل	همینکه در سر راهی باد و دچار شدم
همیشد و بخودم بود اعتماد قرار	چو غائب از نظم گشت بیقرار شدم
بساند حسرت دیدار در دلم طرزی	که پیش ازان بسفر شد که سوے یار شدم

وله

پیرانه سرم سوخت ز سوز لے تو داغم	افروخته تر شد بدم صبح چراغم
تا سوز غم عشق تو ام در جگر افتاد	با شعله بود دست و بغل پنبه داغم
لے شمع شبستان کسے بیتو درین بزم	لے نور بود چون شرم مرده چراغم

<p>اے دوست کہ زہارِ زمین یاد نیاری رفتم کہ سب در کشم از دورِ پیایِ مجنونم و وحشت بود افزون ترَم از بند طری چه زند آب کنون شادی دوران</p>	<p>یک لحظه نبودست زیاد تو فدا غم مضطرب شدم و از کفم افتاد ایا غم یکچہتہ گزارید و گیرید سر غم کاین آتشِ غم سوخت ز دل تا بد ما غم</p>
ولہ	
<p>تا منفصل از مردم بیگانه نباشم تا مشکوہ زنا آمدن تو نکند کس چون بلبل و پروانہ ہی نالم و سووم گویند بکا شانہ ام آئی بر قیبان</p>	<p>در شکوہ من از رنجش جانانہ نباشم آئی بر من آن لحظہ کہ در خانہ نباشم در عشق کم از بلبل و پروانہ نباشم یارب کہ من آن روز بکا شانہ نباشم</p>
ولہ	
<p>ما بطفلی ز غم عشق تو دلگیر شدیم ہچنان گشت کہ تقدیر تقاضا میکرد انتظار تو ز حد رفت خدا را باز آئی</p>	<p>حالتے رفت کہ ناگشتہ جوان پیر شدیم ما بہ پندارِ خرد بر سر تدبیر شدیم کہ لہ شوق ہمہ تن چشم چو زنجیر شدیم</p>

گفتہ بودیم شبِ وصل کہ خوشدل باشیم	ماندا نیم چہ روداد کہ دل گیر شدیم
اندرونِ حرمِ خاص کسے باز نداد	گر چہ اندر سرِ آن کوے بتدبیر شدیم
شد جوانی ہمہ در حسرتِ اسبابِ نشاط	مفت ما اینہمہ گوباش اگر پیر شدیم
در میانِ من و او فصلِ گنجد طرزی	بسکہ ز آمیزشِ ہم چون شکر و شیر شدیم

ولہ

لہ الحمد کہ ما بر در شاہ آمدہ ایم	بر منزلِ مقصودِ زراہ آمدہ ایم
ولے گر باز بگردیم ازین در حرم	از ہمہ سوے برین در بہ پناہ آمدہ ایم
اندرین بزمِ زبیتابی شوقیم نخل	نئے حجابانہ ز بس بگیہ و گاہ آمدہ ایم
خاک گویند ز فیضِ نظر اک شیود	خاک گشتیم و بامید نگاہ آمدہ ایم
موجِ خونِ جگر از دیدہ چنان خاست ز غم	کہ درین موجبِ خونینِ تشبہ آمدہ ایم
ماچہ گوئیم کہ بر ماچہ قیامت بگشت	قصہ کوتاہ کہ با حالِ تباہ آمدہ ایم
دہر گوئیم جانِ باشِ فلک تشنہ خون	در پناہِ حرمِ ظلِ اللہ آمدہ ایم
شہ بہادِ احمی والدین کہ توفیقِ سعادت	از بچے خدمتِ او اینہمہ راہ آمدہ ایم

ہوس قرب ندایم بآن شہ طرزی   پُرگست ایم پئے عفو گناہ آمدہ ایم

ولہ

نہان ازین نکایتہای خود یک شنیذ ازین   دآمد و برو ناگہ خی خلعت چکید ازین
چنان ذوق شہادت گرم خنم دشت و شہد   کہ می جوشید از ہرے خون صد شہید ازین
بظاہر گرچہ باس این زمان آمیزشے داری   ز اطوار تو ظاہرے شود خواہی برید ازین
یقینشے و یلی شد بہ پیام زبگو یان   لے عذر صرچی گرچہ در کوشش رسید ازین
ز شرم محران رفتم فو اندر زمین طرزی   بخونگاہ وصل آتشخ چون امان کشید ازین

ولہ

خواہی بہر کہ ہدی لے رشک باغ کن   لیکن تمیز بلبل بستان دناغ کن
گر بہرہ ام ز بادہ نباشد درین بہار   ساقی بیوے بادہ ہر اتزدناغ کن
جز درد و داغ نیست نصیب دلم زد ہر   رحمتے بحال این دل پردرد و داغ کن
از ہسم جدانشد رفیقان ہم سفر   اسے مرد راہ ہمسفران را سراغ کن
طرزی بپاس خاطر زندان بادہ خوا   بگزر ز شرم توبہ سے درایاغ کن

وله		
بیاید کرد بسم الله همین شب امتحان من که گر باشد چنان هم بد باو نبود گمان من بیا د او بهیفت آتش حسرت بجان من یستین کا علم گرد که دارد قصه جان من نه من د انم زبان او نه او د اند زبان من که کلکم می تپد چون مرغ بسمل در بیان من مرنج از من بر آید شکوه ات گر از زبان من	بخلوت هم نیاید حرف مطلب بزر زبان من بن گوید ز شوخی بار قیاس اختلاط خود بجای که دو کس با هم بسرگوشی سخن گویند چنان ترسانم از مردم که آید هر که سوختن دلم مشتاق عرض حال و مشکل حالت دارم ندانم تا چه بیتیابی اثر مضمون بدل دارم زطرز خویش معذورم ز بهر مصلحت طرزی	
وله		
گوش از لعل گهر بارش عدن خواهد شدن بیتو این عشرت سرا بیت الحزن خواهد شدن بازان پیمان شکن بیان شکن خواهد شدن کز پے بد گفتن گرم سخن خواهد شدن	دیده از نظاره رویش چمن خواهد شدن چون تو باشی کلبه احزان من عشرت سر است بست پیمان بار قیاس و فیض خویش را از نو اباے پریشان بر خشم آرمش	

صورتِ دیوارِ قصد از تماشاے رخس	حسن اگر انیت بہت برہمن خواہد شدن
ہر کسے را آرزوے بہت و شوقے در ضمیر	ز انمیان تا با کہ آنہ ہم سخن خواہد شدن
پیر گشتم و ہواے عشق در سر ہچنان	تیر تر خواہد شدن این مے تا کہن خج اہد شدن
وقت آن آمد کہ ہر مرغِ سحر خوان در چین	مست از بوے عرو سالِ چین خواہد شدن
خوش تسلی داد طرزی را نظیری زین سخن	عمر اگر باقیست رختہ ہا کہن خواہد شدن

ولہ

چون ز شہر آن آفتِ شہر و دیار آمد برون	خلقے از بہر وداع از ہر کنار آمد برون
حالتے مے داشتہم کہ بہر تسکینِ لم	بہر کہ رفت اندر سرایم لشکبار آمد برون
داشت اندر پردہ گوی اختلاطے با قریب	چون شنید آواز پایم شرمسار آمد برون
یا فغم در خلوتش تنہا بکامِ دل مے	حیلہ کرد و بزودی بہر کار آمد برون
میکشم منت ز جذبِ شوقِ مینابی فرا	نیمشب از خانہ تنہا بیقرار آمد برون
اگر نبودش جستجوے غیر از بہر چہ کار	تا سر کوے ز خانہ چہند بار آمد برون
مہر بانہاے او با من بدان غایت سید	چون رسیدم بردش لے انتظار آمد برون

دوش طرزی بر در آمد و از اتفاق	در گمان مدعی نے اختیار آمد ہرون
وله	
در حجب خوش زیم باسید وصال تو چون رفت ذکر غیر زامن فعل شدی چون نیست نجات آنکہ ز حول تو بر خورم خواہی بیا و خواہ بر ورایے رایتیست طرزی چونام یار شنیدی بہریم خیم	دارم ملاستے بوصول از ملالی تو معلوم مانده سبب الفعال تو باشد مدار زندگیم بر خیال تو در دل نمائندہ آنہمہ شوقِ جمال تو شد فاش راز عشق ز تعمیرِ حال تو
وله	
باہر شک رقابت ہر دم آیم سوے تو از تو ہر دم صد بدی خاطر نشانِ خود کنم محنتِ ہجران کشیدم و دوشِ ہنگامِ حال خرم آن شب کز وصالِ تو بکامِ دل رسم آشکارا بار قیبان ہم سخن باشی ولے	نیست آن صبرم کہ کیاعت نہ بیم رکوتو تا بدین حیلہ رود از دل خیالِ رکوتو عیشِ شیرین تلخ شد از نازکیِ خوتو خفته باشم تا سحر بر بر سرِ زانوسے تو مے نیارم این سخن از مصلحتِ بر رکوتو

در گمان اُفتم که دار و مشورت از بهر وصل	هم سخن باشد کس چون با کس در کوئے تو
گر چه صدق و عده خود و نشینم کردہ	اضطرائے دارم از طبعِ بہانہ جحے تو
شب بہ شب منتظر باشم کہ ہنگام صبح	سوئے من آرد نسیم صبحگاہے بجے تو
جلے آن دارد کہ از غیرت ہی خود را شرم	چون بچشم خویش بنیم غیر در پہلوئے تو
گر دہی صد و عده و صلے ندارد حاصل	اعتمادے نیت طرزی را بگفت دگوائے تو

ولہ

کردم زیاس قطع نظر از وصال او	تا آنکہ رفتہ رفتہ شد از دل خیال او
شد منفصل از شکوہ آئینش رقیب	چند آنکہ منفعل شدم از انفعال او
گو باش خندہ روی بمن ہر دم از قریب	معلوم من شدست نہانی ملال او
ہر چند اعتماد بحالش نداشتم	لیکن نبودم اینقدر آگاہ ز حال او
از من کند سوال و من از تند خویش	از زم بخویشتن بجواب سوال او
آن تشنہ ام کہ برب حجئے سپرد جان	لب تر نکرده از دے آب زلال او
طرزی نمودہ ترک ملاقات از رشک	لیکن نکرده ترک تجسس ز حال او

ولہ		
<p>ز بس ناخوش شدم دوشینہ از ناخوش اداسے تو صدا سے آشنا دوش از سر کوسے بگوش آید بسوسے دیدن و خندیدن از شوخی بروئے غیر اگر تنہا بن بیگانہ شادم بدین نسبت اگر بیخواندی از دورم کہ مانع بودی اندریم شدی ہجام باغیار و منکر میثوی اکنون بازدک التفات کرد رسوا چہاں طرزی</p>	<p>درون تا گوشہ لبہا پرست از شکوایے تو گمانم گر غلط نبود ہمین باشد صدایے تو اداسے خوش نباشد آہ ازین ناخوش ادا تو نباشد شکم از خلقے کہ باشد آشنا تو و گر پیشم من لاف وفا دیدم وفا تو ز بہر امتحان بوییم عمل جانفراے تو ندارد طاقت زور مٹے مرد آزارے تو</p>	<p>دل سے تپد لبشوق رخ و لستان تو شیرین نشد ہوئے لب آرزوے من در شہر رفتہ شہرت سلمان بزم عشق شاید کہ پے رود بدر خانہ قریب</p>
ولہ		
<p>باز آ کہ نے تو جان بلب آمد بجان تو دارم شکایت از لب شکر نشان تو مشب کہ بود تا بسحر میہمان تو از نقش پا براہ بخویم نشان تو</p>	<p>باز آ کہ نے تو جان بلب آمد بجان تو دارم شکایت از لب شکر نشان تو مشب کہ بود تا بسحر میہمان تو از نقش پا براہ بخویم نشان تو</p>	

منکر شو ز قصه شب در نہ بیدار بخ	یک یک عیان کنم بتو رازِ نہانِ تو
حالم چنین خراب نگشتی ز درِ دل	اگر مہربان شدی دلِ نامہربانِ تو
پنداشتی کہ خسرو ثانیست در غل	استادِ نظم طرزی شیرین زبانِ تو

ولہ

اشب شدہ خوش غیر سررگہ از تو	انگار کہ دارم چہ قدر باخبر از تو
بیتا بم ازین غم کہ شدی ہم سفر غیر	دانم چہ بود کام دلش در سفر از تو
دوشینہ سوئے خانہ شدی از برم اما	رفتی بس کوئے رقیبانِ حذر از تو
دل برکنم از مہر تو از رشکِ رقیبان	تا چہند کنم اینہمہ خونِ جگر از تو
ایک روز بسویم نظر لطف نکردی	کردم ز ستمہائے تو قطع نظر از تو
دارم خبرے سوئے بموزا نچہ تو کردی	کے بود گمانت کہ شوم باخبر از تو
طرزی شدہ از شوق بجائے کہ تو بود	آنجا خبرے یافت بجائے دگر از تو

ولہ

بکہ منع من کنند از کوئے تو	گہے گہے قاصد فرستم سے تو
----------------------------	--------------------------

دشمنِ جانِ خود از غیرت شوم	چون نگاهِ من فتد بر مے تو
میرم از رشک رقابتِ ابل	گرفتہ نیر بند سوسے تو
هر کجا باد صبا بویست برد	من هما نخوا میروم بر مے تو
منے تو باغِ شادمانی بیصفت	اے بہارِ شادمانی مے تو
گر چه گلہا را بود خوش رنگ و بو	هیچ گل نبود برنگ و بو تو
عطسه چپ درد ماغ حوریان	از شمیم زلفِ غنبر لبے تو
اعتمادے نیست بر طفت مرا	ہمچو طرزی می شناسم خے تو

ولہ

از ناخوشیِ خوئے تو آزرده ام از تو	صد نادک کاری بجگر خورده ام از تو
بافغیر سخنِ گفنی و سویم نگہت بود	آہ این چه ادا بود کہ خوش کردہ ام از تو
شاید کہ تسلی شوم اندر شبِ ہجران	باخویش پیامے بلب آورده ام از تو
رازے کہ بدل بود بیامد بزبانها	دریاب کہ صد چاک شدہ پرده ام از تو
رفتم کہ بوصلش رسم از ناز ہیگفت	طرزی سر خود گیر کہ آزرده ام از تو

ولہ

دوش رخم لبوسے خانہ تو	بوسہ دادم پر آستانہ تو
آہ ازین غم کہ چون کنم آواز	برنخیزد صد از خانہ تو
آخراے بیوف کجا باشی	کہ نیابم ہی نشائے تو
ہر کہ از مرد میست بیگانہ	بے تکلف بود یگانہ تو
رفتہ بدنامی تو کوے بکوی	شہر پرگشت از فائے تو
جز لال فراق و حسرت وصل	حاصل نیست در زمانہ تو
کے بساند بدمعی چونماند	با من آن لطف جاودائے تو
طرزی از طرز گفتگو فہید	بہر نا آمدن بہائے تو

ولہ

ویدی سوے رقیب چو او دید سوے تو	با او نشد بمصلحتے گفتگوے تو
دارم شکایتے ز جواب سلام غیر	وقت سلام گرچہ نشد روبروے تو
ہرگز مبرگمان عبدائی ز سوے من	دارم دلے یقین جدائی ز سوے تو

شرم آیدم ز ذکر از انہا کہ کردہ	فارغ نشین کہ ہیچ نیارم بروے تو
اے ابر فیض مایہ تو کم چہے شود	گر تشنہ خورد دم آبے ز جوے تو
مے بین لبوے طرزی دختہ کنیظر	در خون طپد چو طائر بسمل بجوے تو

ولہ

شویم شنود چون بنیم نچو دنا خوش ادے او	کہ باشم ہم سخن باو ز ہر شکو ہاے او
مگر باغیر اندر پردہ شغل بوسہ بازی دشت	غلط میکرد در گفتار لعل جانفراے او
بیک لطف دروغش آفتد ما خوشدم از صدق	کہ پندارم ہمین مخصوص من باشد وفاے او
عنان اختیار ماست اندر دست خود رائے	کہ باشد حکم حکم او باشد راکرائے او
رود از پیشم اربگانہ وار آنمہ نخل نہوم	مرا کاریت طرزی بانگاہ آئیناے او

ولہ

قاصد مگر دروغ بود داستان تو	زیر کہ یافتم متنزل بیان تو
دانم کہ گفتیم بدو بہر فریب خویش	گویم دروغ گفتہ کسے از زبان تو
صد حیلہ با من از پے آردگی کنی	دانستہ کہ مے نروم ز داستان تو

کہ ہزبانی تو بہر کس چنین بود	دائم رقیب نیز شود ہزبانِ تو
رنجیدہ میروی ز برم ہزبانِ مگر	میداری اعتماد کہ گیرم عنانِ تو
آنکہ میروند ز پیشیم شبِ فراق	آواز میکنم ہمہ اور گسانِ تو
طری ز ہزبانی تو میشوم خجل	ہر خط شکوہ اش گزد بر زبانِ تو

ولہ

ہر چند روز و شب بعد ازیم زخوے او	تو انہم ایسکہ شکوہ کنم رو بروے او
آن خجستہ از کجاست کہ بنیم حالِ دوست	این بس کہ کہہ گہی نہ گہی گہاے او
خوش آنکہ غافل آید و آہستہ اتفاقا	گیرم بدست سلسلہ مشکبوے او
ترسم بہرم غیر نشا دہند خلق	پاست کردہ ام برہ جت و جواو
داغِ دلم چو لالہ شود تازہ در بہار	نئے آن گل شگفتہ بے رنگ و بو او
نومیدی از وصال ز اندازہ میروہ	اما نمیرود زدلم آرزوے او
ہمراہ خویش بردمش و منفعل شدم	گتاخ دید طری شیدا بوے او

ولہ

گوشت چشم بود بروے تو	تاچه گوید چشم مضمون گوے تو
هر زمان گویی که فردا هم بیا	تا روم امروز از پهلوی تو
همچنین تا با تو باشم هم سخن	هم سخن باشم بهمنزانی تو
بدگمانی مضطرب دارم را	چون کس آید ہی از کوے تو
هر زمانے پیش من باشی و	نیست آن یار که بنیم سوئے تو
از وصال اینقدر مارا بست	گاه گاہ میرسم در کوے تو
رنجسته میداری از طرزی بدل	یافتم از طرز گفت و گوے تو

وله

تا بوسل خوشتن امیدوارم کرده	زان شکایتها که کردم شر مسامح کرده
از فریب وعده و صلے خوشم کردم و	شب همه شب مضطرب از انتظارم کرده
دور از چشم تو بودم تا بیا سایم ہے	باز گویا از بنگاہے بیقرارم کرده
گشته باشی شاید از گستاخیم از دهل	وز حیا ناگفته چیرے شر مسامح کرده
از حصول کام دل بر من چه نیست بھئی	گاه گاہے خوشدل از بوس و کنارم کرده

منعم از دیگر بتان و دشتن محروم خویش	از توننت میکشم پرہیز گارم کردہ
خوب میدانم کہ ممکن نیست از من ترک تو	از ستمہاے پیاپے برد بارم کردہ
باہمہ مردم شناسی قدر من نشناختی	حیف کہ بدگوئی اغیار خوارم کردہ
برودہ تابرزبان خویش طرزی نام او	چو سپند روست آتش بقیارم کردہ

ولہ

با وفاداران دیرین بیوفائی این ہمہ	آشنائی آنہمہ ناآشنائی این ہمہ
چشم در چشم رقیبان داری از ما شرم	در میان بزم یاران بیجائی این ہمہ
میکنی باغیر در محفل بسرگوشی سخن	بیجبابی اینہمہ نے اعتنائی این ہمہ
در بر ما بودی و از یک اشارت بیجباب	ہمہ اغیار رفتی بیوفائی این ہمہ
دو شختی شادمان سر پر سر زانو غیر	بیوفایا را بیاران غم فزائی این ہمہ
آخراے بید در حے ضعیف ناتوان	بر نمی تابد کسے رنج جدائی این ہمہ
شہرت بدنامی او عام و باسن روز وصل	در سوال بوسہ عرض پارسائی این ہمہ
دیدیم رنجیدہ و از لطف کردی بکینظر	رنجش از دل بکران شد دلربائی این ہمہ

شرط دانش نیست طرزی که زخم آن بی وفا
با هم ترک تعلق جان گزاشی این همه

وله

اے زرخش جان مادر هیچ وقاب اندخته
آمد اما از حیا سر در گریبان حجاب
دوش از شوخی بگفتی که بدگفتی مرا
در ملاقات نخستین جرأت و صلتش نشد
شاد شو طرزی که از بهر دواع این آن
در سبب و سر سخن طرح عتاب اندخته
و انگه صد عقد در بند نقاب اندخته
این مزاحم تا سحر در اضطراب اندخته
بیجا بیهایم اویم در حجاب اندخته
یار اشب خویش را بر رخ خواب اندخته

وله

وفاے وعده اشب میکنی ای کام جان یه
بخلوت با تو خواهد کرد گستاخی رقیب اشب
نمی یابم بیماری و مزاجت هیچ هتال
بود در خاطر صد داستان شوق و اندیشم
من آن مرغم که لستم دل درین گلشن نمیدم
بخلو گاه من از لطف باشی مهربان یانه
ندانم کاین خبر باشد ترا خاطر نشان یانه
همی ترسم که با من هم بمانی مهربان یانه
که هنگام وصال او بیاید بر زبان یانه
که بندم درین فصل دگر هم آشنایان یانه

<p>همان به کاندین ره همچنان گرم طلب باش بهر خم خاص او از شوق اشب میروم طرزی</p>	<p>دهد از منزل مقصود اگر حضرت نشان یابنه درین اندیشه ام در خواب باشد پاسبان یابنه</p>
وله	
<p>قاصد حال من آن شوخ بداند یابنه هر کسے حال خود امر وز به از کو خوا بزم خالیست ز اغیار دل آزار هنوز قاصد من سوے اورفت و کمضطرب شب به بزمش روم از دور جالش بنیم غیر باز آمد و جایافت ب مجلس سیهات جان بلب آمده از تشنگیم در تب و بجر امتحان میکنم از مرگ خود اورا طرزی</p>	<p>ببراز من بر او نامه بخواند یابنه من در اندیشه که این نیز مباد یابنه بازم از عادت پیشینه بخواند یابنه که بدین حوصله پیغام رساند یابنه از ره لطف بنزدیک نشاند یابنه مهرش اندر دل اوریش و داند یابنه شریعت وصل مرا نیز چشاند یابنه اشک از دیده بمرگم بفشاند یابنه</p>
وله	
<p>نیت ممکن که درین غمکده خنثی باش</p>	<p>گر چه باکو کب به سخر و طغرل باش</p>

میرود قافلہ ہمسفران از چپ و دست	حیف باشد کہ تو در خواب بمنزل باشی
راہ نامن و رفیقہ نہ و رہزن کبکین	جائے آن نیست کہ زین محلہ غافل باشی
شہر ویران شدہ و برق بخمن زدہ است	ہمچنان در پے اخذ و جہر حاصل باشی
بنشینندہ محل نظرے نیست ترا	محو آراستگی پرودہ محسّل باشی
خوبی آن نیست کہ روے خوش زیادہ ای	خوبی آن ست کہ مطبوع شائل باشی
نرسد بویے دلے گرچہ ز مردم لیکن	اندر ان کوش کہ بارے بہہ تن دل باشی
عاقبت رہ بسر منزل مقصود بری	گر چنین سعی کنان بر سر منزل باشی
گرفتہ بر تو نظر شاہ بہاؤ الدین	طرزی از یک نظرش عاق کا بل باشی
اے شہنشاہ ملک خوے بسویم نظرے	چند از حال من غمزدہ غافل باشی

ولہ

دیر آمدی و شکوہ نکردم نخل شدی	گویا زویر آدنت منفعل شدی
مارا بر آستانِ تو روے نیاز بود	آیا چہ روے داد کہ آزد و دل شدی
آیا چہ حرف بود کہ گفتی بگوشِ غیب	بردی بمن گمان شنیدن نخل شدی

ز دل نیرود خلش بد گمانیم	در کوچه رقیب ز بس متصل شدی
شب بکام بوالهوسان گر نبوده	ہنگام پرس وجوے چرا منفعل شدی
اید شدم بزم شمارا خبر نشد	اے دوست با رقیب چنان مشغول شدی
طرزی رسادگی تو در حیرتم کہ دوش	بہوجب آمدی و بجلوت مغل شدی

ولہ

زخوئے تو کیسان بودم وصل و جدائی	نے شکوہ اگر رفتی و نے شکر گزائی
بارفتہ آزرده بصد جائے رود دل	اے نے سبب آزرده ز عشاق کجائی
باز آئی کہ از شوق تو ما چشم بر اہم	اے از میر یافتہ چرا باز نیائی
دانم کہ نبودست ضروری سفر تو	کردی مگر این حیلہ تو از بہر جدائی
آزرده دلیم آفتد از ناز و عتابت	سوے تو نہ بینم اگر روے نمائی
بکشتائی سیرسلہ مشک فشان را	تا بر سر آفاق کند نافہ کشائی
ہر چند کہ اکنون سراغیاری نداری	لیکن نہ شکیب دلم از وسوسہ زائی
گفتی کہ ز باران نرسیدم تو ایشب	باران چکنت چون تو بھی حیلہ نمائی

آموختہ انداز غزلانِ ختائی	طرزی ز کجا خائے مشکین رستم تو
ولہ	
بادہ ناخوردہ بشہ اینہمہ بدنام شدی از کجا تا کجا اے بتِ خود کام شدی لیکن از بہر اشارت بلبِ بام شدی دیدمی از دور مرا بر سرِ دشنام شدی عیبِ تست اینکه باخیار تو بدنام شدی بعد بدنامی اگر نیک سر انجام شدی تا برندانِ جہان ہمدم و ہجام شدی گر چہ اندر سر کوئے سحر و شام شدی	دوشن در مجلسِ رندان مے آشام شدی از برِ ماستی امروز نہانی بر غیر نشدی بہرِ فریہم برِ اغیار بکوے تا چہ در گوش تو گفتند حرلیان ازین عیبِ من نیست اگر با چو تو بدنام شدم خدا از صحبت او باش کہ سودے نبری مینزد خلق مرا طعنہ و من دم نزنم ہیچکاہے مراے نرسیدی طرزی
ولہ	
اے غنچہ خندانِ گل دامان کہ بودی شب تا بسحر شمعِ مشبتان کہ بودی	امشب کجا خفتی و مہمان کہ بودی نہ روے تو شد تیرہ شب ناچشم

<p>شیرین صنادر شکرستان که بودی در بزم که میخوردی و میهان که بودی ای زینش دمان چشمه حیوان که بودی آویخته از ناز بدامان که بودی در صحن چمن مرغ خوش الحان که بودی در موسم گل بلیل بستان که بودی</p>	<p>از زهر نراق توشه تلخ مذاشم پیدا است زطورت اثر مستی و دشین لعل تو که بوسید و زبانت که مکید است آزاده دل از مجلس خاص تو که میرفت ای مرغ قفس خون بجگر که در صغیرت چون مرغ خزان دیده خموشی ز چطر زری</p>
---	--

وله

<p>بروز گاریمین دوستدارین باشی خوش آنکه شب بهم شب کنارین باشی چو واقف تو شوم شرمسارین باشی نخل ز شکوه ناله اختیارین باشی که گه گه سر را به دوچارین باشی بلائے خاطر پر بهیزگارین باشی</p>	<p>درین خیال محالم که یارین باشی بیوسه زه صالت نئے شوم قانع کنی لبوسے رقیبان نگاه در دیده ز حد گذشت جفاے توئے سبب ترسم کنون ز وصل تو هستم بدینقدر رخی نگاه مست ز شوخی لبوسیم اندازی</p>
---	--

امید هست کہ روزے نسکامین ہستی	اگر چہ نیست بگیرائی تو صیادے
مگر تو مونس شبہائے تارین ہستی	کجاست مونس شبہائے تارین طرزی

ولہ

باز ہم صحبتِ اغیار دل آزار شدی	باز آرزوہ زیاران وفادار شدی
بار بار از برم اسے دلبر عیار شدی	مے تپد دل کہ کجا بودہ امشب ورنہ
کہ بریدی زین دہم اغیار شدی	از وفاے تو مرا اینہمہ امید بنود
باز در محفل رندان مستحِ خوار شدی	دارم اندیشہ زد ضیع تو خدا حافظ با
آشکارا بر قیسان سر بازار شدی	آفرین باد برین شیوہ بیباکی تو
نخل از کردہ خود عاقبت کار شدی	روز اول سخن مانشدی لیل
چون بدانت کہ زہ واقف ہمار شدی	از تو آرزوہ شد آشوخ رنجلت طرزی

ولہ

خواست نزدیک شہم دہ زمانے دپے	مے شدم دور از ان جان جہانی در پے
میفرستم دوسہ جاسوس زہانی دپے	بہر یک محظہ رود گرز برم ماسکوبے

یار در پہلوئے اختیار و زنجیرت از بزم	میر و م لیک بحسرت نگرانی در پے
میشد از پیش من از شوق لبوئے دگرے	روئے میداشت پے رفیع گمانے در پے
میر و درو بقفا ہمرہ غیر از سر کوئے	تا نباشد بکمین سوختہ جانے در پے
صف صاحب نظران گشت تپان چو نسل	نظرے کرد چو آن آفت جانے در پے
طرزی از حیرت و غم بود بجا وقت مداع	شد ز بیتابی دل باز دوانے در پے

ولہ

از وصل غیر بہر چہ انکار می کنی	وین طرفہ تر کہ اینہمہ اصرار می کنی
دائم چہ فت دوش میان تو و قریب	باسن خلاف واقعہ اظہار می کنی
صد بار گفتمت کہ تو بدنام میشوی	لیکن پسند صحبت اغیار می کنی
دارم یقین لطف نہانت بہرعی	منکر مشوگر اندک بسیار می کنی
ہر شب دہی بدل شدگان وعدہ وصال	لیکن وفائے وعدہ باغیار می کنی
باد و ستان از بیت بچی ہمیدہی	باد شمنان غنایت بسیار می کنی
در کمرے غیر رفتن و از رشک سوختن	طرزی غیور باشی و این کار می کنی

ولہ

ز حد بگزشت اندوہ جدائی	کجائی اے انیسِ من کجائی
بہرِس از ماچہ خون دارِیم ددل	ترا باز چپہ باشد جدائی
دوسہ سال از فرقت رفتہ گویا	خدارا از دوسہ روزے کجائی
نئے آئی و عذرے ہم نخواہی	مگر خواہی تو ترک آشنائی
چو آید حرفِ مطلب بر زبَنم	سخنہائے دگر با من نمائی
مگر خواہی برید از من باخِر	کہ یا بھم از تو بوسے بیوفائی
زا طوار تو دانستم کہ با من	کنی صد حیلہ از بہرِ جدائی
خوشا روزے کہ بر غم رقیبان	بعینِ انتظار از دردِ درائی
بود یارِ وفا دارِ تو طری	نمیدانم از و ناخوش چہائی

ولہ

چند در آرزوے آن مہِ کامل باشی	چند سر در سر اندیشہِ باطل باشی
میسری شوخی از اندازہِ برون اینچہ اوست	کہ نہان گشتہ از دیدہ و در دل باشی

<p>لیلی از پردہ محفل بنماید توروے بخت اگر نیست نیز نمی بجوی در بازار دعوت حیل ویدار بود روز جزا بدیارے که درو بخردان درکارند شب همه شب بخیاں تو همی گفتم دوش لاف زبنت بود آن لخطه مسلم طرزی</p>	<p>قدمے چند اگر ہمرہ محفل باشی فرض کردم کہ اعیانِ افاضل باشی جائے آن نیست کہ ثمرندہ ز قاتل باشی شرط دانش نبود اینکہ تو قاتل باشی اضطراب دلم از چیست چو در دل باشی کہ خلوت بر آن حور شامل باشی</p>
	<p>ولہ</p>
<p>شب بیتو چسان بگردے یارچہ دانی اے مرغِ چین ماندہ ز کنجِ نفس آزاد اے بخبر از درو کہ باشی بسلاست خوش ساختہ صحبت رندان سر کوٹو دشمنہ بیک حیلہ برفتی ز بر من آزرده کنی اے سببی خاطر یاران</p>	<p>خونباری این دیدہ بیدارچہ دانی بیتابیِ مرغانِ گرفتارچہ دانی کیفیت در دل بیمارچہ دانی توفد رفیقانِ وقادارچہ دانی دلجوئیِ عشاقِ دل افکارچہ دانی کارے کنی اماروشِ کارچہ دانی</p>

احوالِ غریبانِ گرانبار چه دانی	طرزی سبک از راه بمنزل برسدی
	وله
<p>پیش ما آئی و آزرده و غمگین باشی نزد ما کم سخن از حیل و تمکین باشی ظاهر اگر چه بایشان بسر کین باشی شکرا نشان بر قیاب از لب نشین باشی بجوانی چه خوش ارباعث تسکین باشی دل فریب همه از خنده شیرین باشی این نه طرز نیست که ز ولایت تحسین باشی</p>	<p>یکه در بزم رقیبان طرب آئین باشی یکنی صد سخن شوق بغیر از شوقی وے دل سوے رقیبان خیا و داری غ گوئی بجواب سخن اهل ونا مه شوق نوشتم بتو از بیتابی همه تلخی یک عمر بیک چشم زدن رنجسته داری و پنهان کنی ازین طرز</p>
	وله
<p>فریب مهر و وفاے که داشتی داری فرو د شوق و حیاے که داشتی داری تو صلح جنگ نمائے که داشتی داری</p>	<p>نگاه هوش رباے که داشتی داری مگر لبوے تو دستم شود دراز شب ز بس ضعیف مزاجم ز پیچ میرنخم</p>

گمان برم که صفای که داشتی داری	که در تے بدلت از من و ز سادہ دلی
ہمان خیال جفاے کہ داشتی داری	بصلح مصلحتی میفریبی و در دل
بدل ربودن اداسے کہ داشتی داری	بہانہ جویم و بردارم از تو دل لیکن
ہمان امید وفاے کہ داشتی داری	بکام غیر شد آن پیو فاد و طرزی

ولہ

گنہم نیست جز وفاداری	چہ گنہ کردہ ام کہ بیزاری
نرو و لذتش بہ بیداری	ویدہ ام خوابے اشبے کہ ز دل
خود مراد لب لب بفتیاری	اے خوش آن روز وصل کو سو
نیت چون بامنت بیاری	سر پایے بہر کہ خواہی دار
کاش اکن عہد را بیاد آری	عہد کردی و باز برگشتی
ترک یاران چرا دلوار ی	اے کہ باغیہ میروی بسفر
کنم اسرار بر گنہ گاری	ہم برا امید عفو تست اگر
بتکلف زما نہان داری	آشکارا شدی بر طرزی

وله

نگہ بر تودہ گل غلطہ از رخسار او گوئی	جماد آید بر قص از شوخی رفتار او گوئی
خیابان گلستان ارم شد پردہ گو شمع	بہار ان ریزد از رنگینی گشتار او گوئی
ز روش بر ندانم چشم اگر یک خطہ مخدوم	منیگر دزد نگاہم سیر از دیدار او گوئی
لبم از شکوہ می بندد فریب وعدہ صلیت	باندازے کہ میباشم خجل ز اقوار او گوئی
نہ عیب اوست گر بیجیدگی میدارد از کینت	بلب میرقصه از ذوق ادا گفتار او گوئی
نہ از رحم ست حاشا در گزشت از از سر خرم	ندانم بیچکس اندازہ آزار او گوئی
بہ بنیم تاکہ میگوید جواب این غل طبری	کہ آید بوسے اعجاز از ہمہ اشعار او گوئی

وله

میشدم ہمرہ دلدار برا ہے در پے	تا بجا نم بجذب کرد نگاہ ہے در پے
یار آگہ نہ و اغیار فقادہ بگمان	رفتم آہستہ باو چون سر راہ ہے در پے
شب یلداے غم را سحرے نیست مگر	در بود میرسدش روزیاب ہے در پے
آن اسیرم کہ چو بگریخت فرو ماند براہ	آمد اندر نظرش گرد سپاہ ہے در پے

از پئے رفیع گمان در سر رهش طرزی	گاہ در پیش ہمیرفتی و گاہ در پے
ولہ	
اشب تر ابے طلبیدم نیامدی رفتی باین بہانہ کہ می آیم این زمان امید پرستی ز تو میداشتم وے آیندہ دوستان براسے و دل و دوست اندیشہ از معانقہ کردی بروز عید بیداشتم شکایت کم آمدن ز تو	وز غم کشیدم انچه کشیدم نیامدی شب تا سحر ز شوق تپیدم نیامدی اینک بحال مرگ رسیدم نیامدی بہر ہمین سفر بگزیدم نیامدی تا شام انتظار کشیدم نیامدی طرزی ز شرم گفت و شنیدم نیامدی
ولہ	
نگاہے سوئے خیالے کام جان کردی نکو کردی نشادی نامہ لے سوئے غیر و میخو اندی نجاتے رفتن تو بود ہنگام وصال شب نخل گشتی وطن غیر گویا ہمچنین بودست	بحرفے خاطر او شادمان کردی نکو کردی چون گاہ کہ آیدم از ماہنان کردی نکو کردی مرا زین رفتن خود بد گمان کردی نکو کردی مرا ہم منتقل از دوستان کردی نکو کردی

نپرسیدی سبب ازین چو زبرت ز فتم دوش	مگر خور این نامهربان کردی نکو کردی
نمی آئی لبویم برخلاف عادت پیشین	ز من قطع تعلق ناگهان کردی نکو کردی
وفادار تو ایام اما همین شرط وفاداریست	بوصلی غیر ما را امتحان کردی نکو کردی
بدر و آمد دل بیتابم از ناکامی طرزی	ندادی کام در سولے جهان کردی نکو کردی

وله

بکجا دوش میهمان بودی	که دم صبح سرگران بودی
یاد باد آن که از محبت من	در پے ترک خانمان بودی
عادت خوشتن مگردان باز	همچنان باش کا نچنان بودی
بوده خوشدل از خوشامد غیر	گر بظاہر نه خوش از ان بودی
بر تو صد آفرین کنم طرزی	آز مودم ترا همسان بودی

وله

رفتیم ز بزم تو ز مایاد نکردی	گاہے به پیای دل مایاد نکردی
یک روز ز رفتست که آزار ندادی	یک لحظه نبودست که بیداد نکردی

ناساختہ جاگرم ہر فتنی لبش وصل	ایدوست و مے خاطر مانشا و نکر دی
صد خانہ دل رفت بتاراج فرافت	یک خانہ ہم از وصل خود آباد نکر دی
در شہر دلے کز تو نیاز دہ یونہیت	این خوئے کہ داری کہ دلے شاد نکر دی
طرزی رشتہیدان وفا چون تو ندیم	صد زخم بدل خوروی و فریاد نکر دی

ولہ

بیابا مونس جان از کجائی	کہ آید از تو بوسے آشنائی
رہائی گرچہ ممکن نیست زین بند	کنم دل خوش با مید رہائی
چنان گردیدہ گو یا کہ گاہے	ترا با من نبودہ آشنائی
بوعده میکنی خوشدل دیکین	شب وعده ہمین جلیہ غائی
بجز مغلطم از شوق دصت	چہ باشد گر شبے از درد رانی
سخن کہ دم بقریب سولے	بکویش رفتم از وضع گدائی
بنا گاہ بشنوی روزے زیار	کہ طرزی مرد از درد جدائی

ولہ

جان بر لبم از شوق تو لے یار کجائی	اے جان من لے مونس غمخوار کجائی
از مصلحتے مسیج بنگویم ز تو ورنہ	دائیم کہ تو اے یار وفادار کجائی
رفتی و بگفتی کہ ہمیں زود بیایم	نا آمدہ چون عمر دگر بار کجائی
صد حیلہ کنی از پے نا آمدن خویش	اے دلبر حیلت گر عیار کجائی
باز آئی کہ در پھر تو ام حال خرابست	اے بیخبر از حال من زار کجائی
خطے نویسی و پیامے نفرستی	اے کردہ سفر ہمراہ غیار کجائی
ترسم گل دیگر شگفتہ لے گل خندان	نا رفتہ بسیر گل و گلزار کجائی
طرزی ہمہ شب منتظر آمدنت ماند	شب تا سحر اے دولت بیدار کجائی

رباعی

ایام نشاط و کامرانی بگوشت	دوران سرور و شادمانی بگوشت
نایافتہ لذت جوانی از عمر	تا چشم بہم زخم جوانی بگوشت

ولہ

باز آئی کہ سخت بقرارم بیتو	خونابہ دل ز دیدہ بارم بیتو
----------------------------	----------------------------

یاد تو کنم هر نفس و میگیم	در گریه چو ابرو بهارم بتیو
وله	
رفتی بسفر و ناشاری این بود	دادی غم بجز غمگاری این بود
یک جیله نموده ترک یاری کردی	اے دوست مگر که شرطیاری این بود
وله	
نخست به نشاط و شادمانی بگذاشت	نخست به لال و دلگرا نی بگذاشت
دیدیم بے خواب پریشان شبیم	بیدار شدیم و زندگانی بگذاشت
وله	
از دور چو بنگر دهمی یار مرا	بر خیزد و خوش کند بگفتار مرا
بیرون ببر و بحیل گفتم	در محفل او تا نبود بار مرا
وله	
آمد بر من بحیل یاری من	بنشست بلطف بهر دلداری من
آمد بلبم چو حرف مطلب برخاست	این بود نتیجه وفاداری من

	وله	
اقرار نہ یک دو بار صد بار کند نے وعدہ وفا کند نہ انکار کند		گویم کہ وفا سے وعدہ اقرار کند حالے دارم ز شوخی او کہ میرس
	وله	
صد حیلہ کند بہ بزم احباب رود در حاشائے مآآید و در خواب بیدار رود		خواہیم وفا سے وعدہ در تابی رود بیدار بود شب ہمہ شب باغیار
	وله	
میدانم و بر زبان نیارم زہا این راز نہان باو کنم گراہار		آمد شد او نہان بکوسے اغیار ترسم کند آمد شد خود در ظاہر
	وله	
گر دست بود خیزن شود چوں شبنم گر ہم ہر حال خوش و بر نیم من		باہر کہ نشینم از پئے دفع خزن گوید سخن کہ خاطر آزرده شوم
	وله	

دوشینه شدم ز شوق و صلتش بیتاب	رفتم که مگر رسم بوصلش بشتاب
از دور کشید پاسباش آواز	اے خانه خراب آن پری رفته بخواب
وله	
یاصد که برفت از بر من سولش گرم	باز آمد و پیش من نیاید از شرم
یا آن بت بد خدای پیام نشیند	یا بشیند و نشد دل سختش نرم
وله	
عیدست و دم معاقله آن عمر عید	ز اندیشه بوسه پرده بر روی کشید
چون پرده چو زوے او کشیدم بخجید	یک بوسه نداده روے از تن بجید
وله	
یاری که ز بهر او بریدم زهمه	در یاری او جفا کشیدم زهمه
بیوجبه برید از من و آهجت بغیر	نشیدنی چند ز شمیم زهمه
وله	
گویند نهان شدی بسوی غیار	هر چند که باورم نباشد این بار

با اینهمه چون خسته ترا میدانم	دل میشودم ز رشک بیصبر و قرار
وله	
از دست زمانه عاجز و میکنم زنهار که در جهان ملاذی نبود	وز حادثه دلشکسته و غمگینم جز بار گهر شاه بهاء الدینم
وله	
گفتم که شود یار من آن آفت جان ادیار من گشت هرگز بغلط	در یاری او پریدم از هر دو جهان لیکن شده دشمنم همه پیر چون
وله	
در دهر اگر کسی صفا آئین است در عمر اگر بود کم از من گو باش	دانم که برادرم نظام الدین است در رتبه فزون تر است انصاف این است
وله	
هر صبح نسیم از منهای توبه چون شام شود فسق و فجور آغام	وز هرزه در آری و ملاهی توبه گوئی که کنم زبے گناهی توبه

<p>نا کے بہوئے نفس بائل باشی بیہات کہ عمر در گزارست مہنوز</p>	<p>تا چند بفکر مائے باطل باشی طرزی ز مالِ کار غافل باشی</p>
<p>ولہ</p>	
<p>بر عاصی و سخت رو سیاہم یارب ہر چند کہ جز گت نیاید اومن</p>	<p>آمرزشِ خویش از تو خواہم یارب محروم ز لذتِ گناہم یارب</p>
<p>ولہ</p>	
<p>یارب کرے کہ دل پریشاںم من از شوئی نفس ہر چہ کہ دم کہ دم</p>	<p>در چارہ کار سخت خیراںم من از کردہ خویشتن پشیمانم من</p>
<p>ولہ</p>	
<p>بہر چہ کہ طبع لا آباہی دارم باہمنفان نکتہ بنجم نیست</p>	<p>نشر بجگز شدہ حالی دارم زینجاست کہ انس باجمالی دارم</p>
<p>ولہ</p>	
<p>دیوان غزل کہ سلک دوستی تین</p>	<p>ترتیب نمودہ ام باصرار امین</p>

باشد که بیا دگار مساند از من	بر روی زمین چو من روم زیر زمین
------------------------------	--------------------------------

واسوخت

وقت آن شد که ز لب آه و غمان برخیزد	نالہ ہائے شعر افشان ز زبان برخیزد
------------------------------------	-----------------------------------

فتنہ در بہر طرف از خواب گران برخیزد	پردہ از پردہ گے راز نہان برخیزد
-------------------------------------	---------------------------------

پر شود مشہر ز آوازہ رسوائی من

قاف تا قاف رود شہرت شیدائی من

باز بیتا بیم افزود خدا یا چه کنم	باز ناسور کہن تازہ شد آیا چه کنم
----------------------------------	----------------------------------

طاقت ضبط ندارم من رسوا چکنم	نکنم راز نہان را اگر افشا چه کنم
-----------------------------	----------------------------------

داغ بر دل ز غم پرودہ نشینی دارم

آتش اندر جگر شد سہلہ جبینی دارم

شوق اوصہر دقرار از دل دیوانہ برد	خواب از چشم من آن نرگسستانہ برد
----------------------------------	---------------------------------

بخت آن کو کہ مرا بر در جانانہ برد	کہ کشد دست من از تاز و بکشانہ برد
-----------------------------------	-----------------------------------

<p>بهر شب از سوز غمش آه جگر تاب کشم هر دم از یاد رخش چهره بخواب کشم</p>	
<p>حالم از دوری دیدار دیگرگون باشد گر چه از نجش بجاش دلم خون باشد</p>	<p>اضطراب غمش دسدم افزون باشد بر دلم تاجه فسون خوانده که ممنون باشد</p>
<p>نظرے سوئے من نیست ندامت نیست رے دل باد گرے هست قیامت نیست</p>	
<p>بنخیال تو من ایدوست چنانم که میرس غرق خون از دل خواند چکانم که میرس</p>	<p>آنچنان از تپ بجز تو تپانم که میرس بحجیم از نفس شعله فتانم که میرس</p>
<p>اگر دهم شرح فراق تو جگر پاره شود کوه اگر بشنود از جاس خود آواره شود</p>	
<p>رفتی از ناخوشی و باز نیانی باز آ چند در خون تپم از سوز جدائی باز آ</p>	<p>جست و جوی تو ز صدف کجائی باز آ آخر ای خسرو خوبان خطائی باز آ</p>
<p>شوق وصل تو بدل برق جهانم زده است</p>	

آہ ازین برق کہ درخمن جانم زده است	
نبود اے شوخ وفادار ترا زین دگرے	بحسب زلف گرفتار ترا زین دگرے
در جهان نیست دل افکار ترا زین دگرے	نیست پیش تو مگر خوار ترا زین دگرے
حال یارانِ وفادار ندانستی حیف و تدر عشاقِ دل افکار ندانستی حیف	
در سر کوئے توبیاد دویدیم عبت	بہر تو از ہمہ آزار کشیدیم عبت
از رفیقانِ وفادار بریدیم عبت	طعنِ اغیار دل آزار شدیم عبت
حسرت با اینہمہ ز تہا رہما یار نہ ما مل صحبتِ یارانِ وفادار نہ	
نہ سبب شکوہ ز احبابِ روا میدار	خاطر آزرده ز اصحابِ وفا میداری
لطف با غیر و ہما جور و ہما میداری	چہ جواب است چو پرسند چرا یہ زی
گر رضائے تو ہمینست ہمایار مباش ہر چہ خواہی بکن اما براغیار مباش	

گر به بنیم نگه خویش کنی سوئے زین گر کنم عجز و نیاز بر روی بر سر کین	در بگویم سخنی میفکنی چین به چین خویش را در حرم وصل نمانی نگین
<p>هیچ نافرسته خطا اینهمه بپزاشدی هیچ ناکرده گنه بر سر آزارشدی</p>	
چند بیم ز تو آزار بر آزار و گر از پی وصل کنی هر سحر اقرار و گر	خون کنم در جگر از غمزه خونخوار و گر هر شبی خوش گزانی بهر یار و گر
<p>همدم غیر ترا بنیم و نادیده کنم بشنوم از همه کس طعنه و شنیده کنم</p>	
مایه زندگیم بود وصال تو مرا شادی وصل بدل شد بملال تو مرا	راحت دیدۀ دل بوجمال تو مرا نیست از وصل نشان غیر خیال تو مرا
<p>گر وصال تو نباشد بخمال تو خوشم بخمال تو من از یاد وصال تو خوشم</p>	
بتو دل دادم بسیار پیشا من از دل آزار می تو سخت پریشانم	

چاره کار نمیدانم و حیرانم من	کام نیافته در محنت هجرانم من
	شهر و شهر بهر عشق چو تو خود کام شدم بهره از عشق همسین بود که بدنام شدم
حیف ازین مهر خوشی بدان من و تو فاش گرد و بجهان را ز نهان من و تو	آه ازین رخسار بیوچه میان من و تو همه سازند نغمه ز زبان من و تو
	حاصل این همه جز شهرت در سوای نیست ما هم این رخسار بیوچه ز دانی نیست
با مریدان خرابات نشین بارم باش بغلط نیز دگر در پے این کارم باش	غرض اینست که همه صحبت اغیارم باش با همه دست و پهل بر سر بازارم باش
	اگر چنین سوئے رقیبان بهر دشنام روی دارم اندیشه ازین شیوه که بدنام شوی
که ترا اینفتد ای شوخ چرا میخوانم مردن خویش ازین غم زنده میخوانم	حل این نکته سحر باید عاقل میخوانم غیر را خواهی از انسان که ترا میخوانم

قسمت این بود که خون در دل اغیار کنم اللہ التدبیر تدبیر تر یار کنم	
وز ملال تو پریشانم و تدبیرے نیست با اجل دست دگر با نعم و تدبیرے نیست	میل تو باد گرے و انعم و تدبیرے نیست زنده در گور ز ہجر انعم و تدبیرے نیست
تو چہ دانی کہ ز ہجر ان چہ بجان میگزد نئے وصال تو شب ما بچہ سان میگزد	
انچہ جسے جستم از انجملہ خبر دار شدم ہم از اینجاست کہ از وضع تو بیزار شدم	دو شش پہنان ز تو در کوچہ اغیار شدم دائفت از خطر ز مذاقات این بار شدم
اگر بیانی کہ در آئی ز درم در بدم در درائی بنظر از تو نظر در بدم	
باشم افسردہ دل و از سہ گریہ تیروم با جہت نہ لبی بر لب چو سہ تیروم	بسکہ مریدہ دل آید دہ ز غمی تیروم حاش تیر کہ نہ گر بارہ بسوے تیروم
تا دم باز پسین ترک ملاقات کنم	

	کافرم کافر اگر صبح مدارات کم	
نیت روزے کہ زدست تو بجائے نرسید وز جفائے تو بسر تازہ بلائے نرسید		آہ آریں درد کہ در دم بدوائے نرسید وز گلستان وفا باد صبا کے نرسید
	دامم از خوسے تو خود کام چہ خواهد بودن دل گواہست کہ انجام چہ خواهد بودن	
گر چہ طرزی ز بجائے تو بچانست ہنوز لیکن از شوق تو در خاک تپانست ہنوز		وذا دای تو دل آزرده ہمانست ہنوز بتمائے تو تپانست و توانست ہنوز
	گر شود خاک ہمان دل نگران خواهد بود دردش جائے تو حاضر ہمان خواهد بود	
<p>تقریباً دیوان من نتائج طبع و قوادمتی آفرین حافظ سید محمد نظام الدین نظامی تخلص پر اور حقیقی مصنف سلمہ اللہ تعالیٰ خاوند سخن آفرین راہ پاس کہ دیوان غزلیات و لہجہ اہل لغت فیہ نظم و نثر و کلام و فصحاء سید محمد قطب الدین دلاور علی طرزی تخلص خاکہ دل میخست بقالب طبع در آمد</p>		

دشتا قان سخن را دستمایہ شادی شد و کہا ہے شورا انگیزش نمک پاش سینه نگاران و اشعار
 در آئینش اضطراب افزای دلہا ہے بقیہ اران۔ جانیکہ بجن گزارش از وقوع گوے سخن
 رفتہ است پند آشتی کہ آن واقعہ پیش نظر است۔ بیان سوز اشتیاق و مصائب فراق و در تہطا
 و رشک اغیار و رنگ جان نشتر جان ستان می شکند و در سینه آتشے جگر سوز میرزا آذر شمعش
 بوسے گداز دل می آید و سہر بتیش خبر از سوز و رون میدہ از باز پسین سخن سنجان میرزا
 اشرف جهان قزوینی و سلی ہروی و وحشی یافتی و غیر ہم بطرز عاشقانہ علم شہرت
 بر افراستہ و غلغلہ در جهان انداختہ اند اگر نیک در نگری مولنا اعظم دین راہ بایشان
 عنان لبنان رفتہ اند بلکہ در شے فراتر ہادہ اند۔ با جملہ از صفائے کلام حسن بیان و شوخی
 استعارات و رنگینی عبارات و اشعار بلند و ابیات و پسند و مضامین حالی و معانی عالی
 انچہ جدا گانہ در مجموع دیوانہا ہے ایشانست آنہم دین یک سفینہ موجود است۔ و با اینہم
 این نظم جانفزابل نزدیک است و طرفہ تاثیرے دارد و منتشر این چیزے دیگر است
 کہ خداے بخشندہ بہر کہ خواہد بخشندہ شادمان نیست کہ موسے و یاسے دارد و بندہ طلعت
 آن باش کہ آنے دارد و ازینچاست کہ سخن سنجان والا نظر این کلام معجز نظام را

دیدہ قبول و نگریستہ اندوز با نہا بہ تحسین کشادہ قبول خاطر و لطف سخن خدا دوست
 الہی این گلشن تازہ بہار معنی از خزان حوادث در امان باد امید کہ دیوان قصائد غرہ غریب
 رنگ طبع ریزد۔ نیتقہ العبد السکین خانم الحفاظ محمد نظام الدین علی خٹہ در سنہ یکہزار و صد و نوزدہ ہجری۔

تقریر و لید پر اعلیٰ تقریظاً بنظیر تراویدہ قلم اعجاز رقم خواص قلم سخن با علم فن
 حکیم سید محمد حسن مخلص بہ حسن سلمہ اللہ تعالیٰ

بنام خدائے سخن آفرین	سخن را زبان دروہن آفرین
زبان را باندازہ لفظ و حرف	نشان دادہ از اجزایہ شکوف
بہر حرف صد معنی دل فروز	فروزان تر از شعلہ نیمروز
گراز نور معنی پرست آن دلست	نہ دل ز آتش باد و آب گلست

حبذا جلوہ خورشید زار معانی کہ دیدہ دران روشن سواد افروغ بنیش از دست۔ پردہ کشاست
 مر جہانخندہ نو بہار مضامین کہ خوش نفسان عشرت نہاد را سہوایہ نازش در دست چہرہ نما۔ آلاکے
 رہ نور و جاوہ ادب دانی و آسے زاویہ نشین کوچہ سخن رانی اگر یکے تفرج کنان بگلستان سخن
 در آئی و بگلکہ نظم چشم تماشا بر کشائی چین گلہائے شگفتہ بینی۔ کہ بالوان مختلفہ نظر فروز

نظار گینند و بشما یم جدا گانه روح افزای تماشا بینان اگر از اسماء این ریاضین ریاض سخن
 شرح رود بطور ما را در گنج و بد فقر ما در نیاید لاجرم را نسو قطع نظر کرده و عطف عثمان نموده از مقتضا
 کس جدید لفظی و سخنوری نشان میدهم که افصح الفصاحی این دیار است و ابلغ البلغای روزگار
 منظر متقدمین است و زاریه تاخرین - ناظم قصید المثل شاعر عظیم المثل - لطیف الطبع و لطیف الفکر
 به تیغ خیال شیوا زبان و ضرب البیان ماهر و لایق سخنوری سرسرای هزاران شمس خاتانی و انوری
 مولانا محمد قطب الدین دلاور علی فوجدار ریاست الورد المخلص بطریقت سلمه الله تعالی
 بیایم نظارگی و بشوق تمام تر دیده دل برکشاد و در نفس النفاس فکرت و قفاوش بتوجه خاص
 نظر کن تا بینی که در مایه فیض بر روی صاحب دلان کشاده اند و گمراهی گنجینه مسمان
 در حبیب اهل نظر فاشده - الحق این صحیفه گرانمایه از حضرت مصنف والا پایا به کارنامه ایست طبعی
 و کلامت است مرغوب آری و زرق تا بقدم هر کجا که می نگام و گشته این دل میکشند که
 جانی خواست و پیچاره حسن کور سواد که از کمال نه برگ و زوای و نه مانگی اصعب استعداد
 تقریظ نگاری و محبت گذاری این کلام بلاغت نظام تراشت آماج این شاه نظم چنان
 دل از کف بود که سطر چندین خواست از خامه تراوید و از حاضر طبع پیشکش گزرا نید

برقطعه ذیلی اکتفا نمود قطعه

<p>حسن ترکیب و بیان طرزی حد پرواز نظر باست مگر ریزه قند و شکر می بارد بگذر از بند و بایران دریاب آفتاب نظام نظم است همه با انوری و خاقانی نظم او شاهد حال است که هست سود صد غالیه بر نافه چین</p>	<p>شاهد لطف و زبان طرزی پایه رفعت و شان طرزی لکه ابر نوبان طرزی عالی مرتبه و ان طرزی اے که پر سی ز نشان طرزی همعناست زبان طرزی قوت ناطقه زان طرزی نفس مشک نشان طرزی</p>
---	---

پیر گشتند جوانان عجم
حسن از طبع جوان طرزی

قطعه تانج و دیوان بلاغت نشان ریخته کلک گهر بار جادو نگار ناظم
فصیح البیان شاعر طلیق اللسان مولانا ابو الحمود الحاج سید کفایت علی
علوی تلمیذ و پیر اوزاده حضرت مصنف عجم فیضه

<p>نویداے سرخوشان عالم حروف زنظم حضرت طرزیست امروز نه در جاد و طرازی نو طلسم سوادش رافضائے جانفرائی</p>	<p>که در جوش است صهبای معانی گلستان سخن در گلفشانی مرتب نسخه بمحمد بیانی بیاضش را اولی دستانانی</p>
---	---

خوش طرزی خوشادیوان طرزی	چہ دیوان دفتر شیوا زبانی
چہ دیوان منظر انوار فکر ت	چہ دیوان منظر حسن معانی
چہ دیوان گلبن نازک خیالی	چہ دیوان گلشن رنگین بیانی
چہ طرزی کدوم معجز طریف	وگر بیان یافت طرزی پاسبانی
بہ خسرو ہمزبان در بندہ بنی	بہ سعدی ہمنفس و یکتہ دانی
کلمہ افتادہ خود بہش گرفت	ز گفتار سن مذاق لسانی
کلامش غارہ روئے کمال است	بیانش روکش نظم فغانی
ز بحر فکر علمی و تاریخ	اگر فتم - عین الفاظ و معانی

قطعه تاریخ طبع دیوان از شاعر بے بدل تخمینہ پمیل قرصا سے عالم
سخن راسخ حکیم محمد عمر فصیح - دہلوی موطن الہوری مسکن نقطہ آمدہ
عن الشروا لغتن

بہ طرزی و نظم و کشف و	کہ ارباب نظر را بہت مجاہد
بہ دہلی آمدہ در قالب طبع	بخط و طرز و تقطیع خوش اسلوب
فروہ جان ز الفاظ دل افروز	ربوہ دل ز دست از سخن خوب
بحسن خوبی و لطف رضائین	جہانے طالبش او بہت مطلوب

فصیح حسنہ سال طبع اورا
بہجری زورقم - دیوان مرغوب
۱۴۴ھ ۱۹

مطبوعہ مطبع مجتہائی دہلی ماہ رجب ۱۳۱۹ھ مطابق ماہ اکتوبر ۱۹۰۱ء

